

на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;

- разматрања односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника и атмосфере у школи;
- обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;
- активног учешћа у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе;
- предлагања чланова стручног актива за развојно планирање из реда ученика.

Парламент чине по два представника сваког одељења у школи.

Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Чланови парламента бирају председника.

Програм рада парламента саставни је део Годишњег плана рада школе.

Начин рада Ученичког парламента утврђен је Статутом Школе и Правилником о раду ученичког парламента Основне школе „Вук Караџић”.

9.6. Друштвено-користан рад

Циљ друштвено-корисног рада је да васпитава ученике да добровољним радом самостално и у оквиру друштвено организованих активности у слободном времену допринесе стварању и унапређивању услова живота и рада људи у друштву у коме живе.

Садржаји и облици друштвено-корисног рада:

- одржавање школског простора: уређење учионице, заједничких просторија...;
- неговање зеленила у згради и ван ње;
- израда панона;
- хуманитарне и друге активности: сакупљање књига за библиотеку; акције сакупљања добровољног новчаног и другог прилога за оболеле или сиромашне ученике.

X ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ

10.1. Програм културних активности Школе

Културне активности школе остварују се на основу програма културних активности.

Културне активности обухватају: прославу Дана школе, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе,

такмичења и смотре, посете установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе (члан 39 Закона о основном образовању и васпитању).

Школа врши културну и јавну делатност остваривањем своје редовне делатности у васпитно-образовном раду и своје социјалне функције. Поред тога, кроз културну и јавну делатност Школа остварује и следеће задатке:

- самостално остварује своју улогу у културном и јавном животу друштвене средине и ширем округу Школе (смотре, приредбе, такмичења, изложбе, манифестације);
- заједничким активностима остварује сарадњу са родитељима, нарочито у: управљању Школом (Савет родитеља), остваривању здравствене и социјалне заштите ученика, остваривању одређених васпитних задатака (секције, друштвено-корисни рад, помоћ ученичким организацијама и др.);
- сарађује са привредним организацијама и другим институцијама, у циљу побољшања васпитно-образовног рада (донаторство, спонзорство појединих манифестација и наступа);
- сарађује са културним установама у циљу побољшања васпитно-образовног рада (позоришта, музеји, библиотеке, новинарске куће, телевизија и др.).

Активност	Начин реализације	Носиоци
Приредба за свечани пријем првака	Организовање приредбе	Задужени учитељ
Дечја недеља	Пригодне активности	Учитељи, наставник ликовне културе
Активности поводом прославе Дана школе	Пригодне активности којима ће бити обележен овај дан	Наставник српског језика, ликовне и музичке културе, страних језика, учитељи
Новогодишња приредба	Пригодне активности	Наставник музичке културе, учитељи
Прослава Савиндана	Пригодне активности којима ће бити обележен овај дан	Наставник српског језика, ликовне и музичке културе, страних језика, учитељи

Приредба за Осми март	Пригодне активности	Учитељи
Ликовни и литерарни конкурси	Избор радова, консултације	Наставник ликовне културе, српског језика, учитељи
Такмичење у рецитовању	Организација такмичења	Учитељи, наставник српског језика
Приредба за завршетак школске године	Организовање приредбе	Учитељ четвртог разреда

Комисија за културну делатност Школе ради по плану и програму који је саставни део Годишњег плана рада школе. О раду Комисије води се евиденција кроз записнике.

Начини праћења реализације плана рада Комисије за културну делатност Школе и носиоци праћења: Реализацију плана тима пратићемо периодично, на крају првог и другог полугодишта и она ће бити саставни део анализе реализације Годишњег плана рада.

10.2. Програм школског спорта и школских активности

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа је дужна да, у оквиру програма школског спорта, заједно са јединицом локалне самоуправе, организује недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта.

Недеља школског спорта обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика (члан 40 Закона о основном образовању и васпитању).

Активност	Начин реализације	Носиоци
Јесењи крос	Организација	Наставник физичког васпитања, учитељи
Општинска такмичења ученика основних школа у фудбалу, одбојци, кошарки	Такмичење	Школа и локална самоуправа
Општинска олимпијада основних школа Драгачева	Такмичење	Школа и локална самоуправа

10.3. Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања

Садржаји програма (активности)	Активности ученика	Активности реализатора	Начин и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци планираних активности
Састанци Тима		анализира, дискутује, предлаже, прати реализацију планова и предложених мера;	састанак	Превенција, анализирање и праћење различитих облика насиља уз примену Посебног протокола ради смањења насилног и ризичног понашања у школи
Упознавање НВ са интерним процедурама у ситуацијама када се дешава насиље	-	Презентује, објашњава, дискутује, сугерише	Презентација, дискусија, демонстрација	Упознавање НВ са процедурама интервенције ради ефикаснијег реаговања и поступака деловања и одговорности у ситуацијама када се дешава насиље
Часови одељењског старешине са темама које се баве превенцијом насиља	Слушање, дискусија, рад у групи, рад у пару, коментарисање	презентација, објашњавање, дискусија	Радионице, дискусија, излагање	Допринос смањењу насилних и ризичних облика понашања
Промоција хуманих вредности- Црвени крст	Слушање, дискусија, рад у групи, гледање филма	презентација, објашњавање, дискусија	Радионице, предавање, емитовање филма	Упознавање ученика са вредностима хуманих начела, промовисање начела и понашања која доприносе њиховом остваривању
Болести зависности и врњачко насиље – сарадња са МУП-ом Гуча	Слушање, дискусија, рад у групи, гледање презентације	презентација, објашњавање, дискусија	Радионице, предавање, емитовање презентације	Превенција ризичних облика понашања и упознавање ученика са последицама ризичних облика понашања
Сузбијање трговине	Слушање,	презентација, објашњавање,	Радионице,	Уознавање ученика са појмом

Људима – сарадња са МУП-ом Гуча	дискусија, рад у групи, гледање филма	дискусија	предавање, емитовање филма	трговине људима и различитим облицима ове појаве ради превенције ризичних понашања која за последицу могу довести ученике у ситуацију да буду жртве
Превенција насиља и асоцијалног понашања – Центар за социјални рад	Слушање, дискусија, рад у групи	презентација, објашњавање, дискусија	Радионице, предавање	Упознавање ученика са различитим облицима насиља и асоцијалног понашања и превенција истих
Употреба психоактивних супстанци- Завод за јавно здравље, МУП-Гуча	Слушање, дискусија, рад у групи, гледање презентације	презентација, објашњавање, дискусија	Радионице, предавање, презентација	Превенција ризичних облика понашања и употребе психоактивних супстанци
Умеће одрастања- радионица „Колико се познајемо“ 6. разред (стручни сарадници)	Слушање, дискусија, рад у групи, коментарисање	презентација, објашњавање, дискусија	радионице	Боље међусобно упознавање ученика одељења, толеранција и прихватање различитости..
Извештавање Школске управе о случајевима насиља 3. Нивоа (по потреби)	-	Израда и прослеђивање извештаја	извештај	Упознавање Школске управе са случајевима насиља
Вршњачака едукација из области превенције насиља – Бачки парламент	Слушање, дискусија, рад у групи, коментарисање	презентација, објашњавање, дискусија	радионице	Допринос самњењу насилних и ризичних облика понашања

10.3.1 ПРОГРАМ РАДА ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ/УЧЕНИКА ОД ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

ЗАДАТАК	АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Информисање ученика о питањима борбе против трговине људима	Организовање предавања ученицима млађих и старијих разреда	Прво полугодиште	Полицијска управа, педагог
Подизање свести родитеља о могућности излагања њихове деце трговини људима	Организовање предавања родитељима	Прво полугодиште	Полицијска управа, педагог
Превенција трговине људима	Представљање мере заштите	Током школске године	Полицијска управа, црвени крст, канцеларија за младе, педагог
Праћење понашања ученика у школи (комуникација појединца са осталим ученицима, изглед ученика, здравствено стање, изостајање ученика са наставе...)	Реализовање одељењских заједница	Током школске године	Разредне старешине , педагог
Праћење реализовања задатака од стране Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања	Састанци Тима	Током школске године	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

10.3.2 ПРОТОКОЛ ЗА ОБАВЉАЊЕ ДРУШТВЕНОКОРИСНОГ, ОДНОСНО ХУМАНИТАРНОГ РАДА

Друштвено-користан и хуманитарни рад обухвата активности чијим се остваривањем развија друштвено одговорно понашање ученика и представља облик ресторативне дисциплине. Ресторативна дисциплина, у смислу овог правилника, јесте приступ којим се омогућава умањивање или отклањање начињене штете, односно последица те штете, развија свест о одговорности и последицама сопственог и понашања других и поправљају односи укључених страна. Циљ одређивања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у школама који се остварује у складу са овим правилником, јесте превенција непожељног и друштвено неприхватљивог понашања ученика кроз развој пожељних и позитивних облика понашања. Наставник, односно стручни сарадник у школи за развијање пожељних/позитивних облика понашања ученика и конструктивно решавање конфликта примењује саветодавни рад, технику дијалога, поступак школске медијације, укључује вршњачку медијацију и друго. Друштвено-користан, односно хуманитарни рад школа одређује ученику у складу са тежином учињене лакше и теже повреде обавеза ученика или повреде забране утврђене законом којим се уређују основе система образовања и васпитања, водећи рачуна о психофизичкој и здравственој способности, узрасту и достојанству ученика. У ситуацији када се мера изриче ученику који наставу похађа по индивидуалном образовном плану узима се у обзир и мишљење представника тима за инклузивно образовање. Директор школе, у ситуацији када је учињена тежа повреда обавезе ученика или повреда забране, покреће васпитно-дисциплински поступак, доноси план појачаног васпитног рада и упоредо са тим обавља консултације са родитељем, односно другим законским заступником и учеником и бира од предвиђених активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада активност за меру која се изриче. Када се изриче васпитна мера за учињену лакшу повреду обавезе ученика, одељењски старешина, уз планирање појачаног васпитног рада и консултације са родитељем, односно другим законским заступником и учеником, бира од предвиђених активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада активност за меру која се изриче. Родитељ, односно други законски заступник обавезан је да, у складу са планом обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, активно учествује у остваривању тог плана.

Приликом одређивања активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада одређује се трајање те активности, учесталост и временски период/динамика, узимајући у обзир карактеристике ученика, његов узраст и оптимално време за квалитетно и делотворно остваривање активности. Препоручено трајање активности је од 15 до 45 минута.

Одређивање и праћење друштвено-корисног, односно хуманитарног рада

Активности одређене уз васпитне мере опомену и укор одељењског старешине, одређује и прати њихово остваривање одељењски старешина самостално, а ако је потребно – уз подршку члана одељењског већа или стручног сарадника.

Активности одређене уз васпитну меру укор одељењског већа одређује одељењско веће, а прати одељењски старешина у сарадњи са једним или више наставника, односно стручним сарадником, које одреди одељењско веће. Активности одређене уз васпитно-дисциплинску меру укор директора изриче директор, а прати одељењски старешина у сарадњи са једним или више наставника, односно стручним сарадником, које одреди директор решењем.

Одређивање и праћење друштвено-корисног, односно хуманитарног рада

Активности одређене уз васпитне мере опомену и укор одељењског старешине, одређује и прати њихово остваривање одељењски старешина самостално, а ако је потребно – уз подршку члана одељенског већа или стручног сарадника. Активности одређене уз васпитну меру укор одељењског већа одређује одељењско веће, а прати одељењски старешина у сарадњи са једним или више наставника, односно стручним сарадником, које одреди одељенско веће. Активности одређене уз васпитно-дисциплинску меру укор директора изриче директор, а прати одељењски старешина у сарадњи са једним или више наставника, односно стручним сарадником, које одреди директор решењем. Активности одређене уз васпитно-дисциплинску меру укор наставничког већа, изриче наставничко веће, а прати одељењски старешина у сарадњи са једним или више наставника, односно стручним сарадником, које одреди директор решењем.

Евидентирање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада и извештавање о његовим ефектима

Евиденцију о току спровођења активности води лице које је задужено за њено остваривање и праћење. Лице које је задужено за праћење активности подноси извештај о ефектима друштвено-корисног, односно хуманитарног рада органима школе зависно од тога која је васпитна или васпитно- дисциплинска мера изречена, и то за активности одређене уз: – васпитне мере опомена и укор одељењског старешине – извештава се одељенско веће; – васпитну меру укор одељењског већа – извештава се одељенско веће; – васпитно-дисциплинску меру укор директора – извештава се директор школе; – васпитно-дисциплинску меру укор наставничког већа – извештава се наставничко веће. Школа је у обавези да својим општим актом пропише начин евидентирања и праћења друштвено-корисног, односно хуманитарног рада и извештавања о његовим ефектима.

Лакша повреда обавезе ученика (-ОПОМЕНА, -УКОР ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ, -УКОР ОДЕЉЕЊСКОГ ВЕЋА)	Активности друштвено- корисног, односно хуманитарног рада	УЧЕСТАЛОСТ	ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД
-Не долази прикладно одевен за наменске активности у школи или другом месту на коме школа остварује образовно-васпитни рад;	– продужетак обавезе редара; – писање рада/састава и излагање у одељењу на тему у вези са повредом обавезе; – осмишљавање, израда и уређивање паноа на одређену тему; – помоћ дежурном наставнику за време одмора;	2 -3 пута недељно	2- 3недеље
-Оштећује одевне предмете, прибор и опрему других ученика;	-помоћ у размештању клупа, одржавању простора -помоћ домару у радионици (нпр. поправка) и упознавање са заштитом на раду у установи и друга помоћ домару (нпр. уређење	2 -3 пута недељно	2- 3недеље

	парка и простора око школе		
-Не поштује одлуке надлежних органа школе; не поштује прописана правила понашања у школи;	<p>– брига о простору у коме ученици бораве (нпр. уређивање учионице, библиотеке, продуженог боравка, трпезарије, свечане сале;</p> <p>-чишћење снега, лишћа, окопавање цвећа, фарбање ограда, клупа, одржавање спортских терена и др.);</p> <p>-помоћ помоћно-техничком особљу око сређивања просторија у школи и упознавање са занимањем помоћни радник као и заштитом на раду за ово занимање (одлагање смећа, заштитна опрема, рециклажа и др.);</p> <p>– помоћ у трпезарији и</p>	2 -3 пута недељно	2- 3недеље

	уознавање са заштитом на раду за занимања људи/запослених (кувар, сервирка и др.);		
- Нарушава хигијену школских и других просторија;	- помоћ стручном сараднику (нпр. у припреми радионице, остваривању радионице, припреми предавања/материјала за остваривање предавања - учествовање у организацији предавања које остварују спољни сарадници (МУП, Црвени крст, итд.);	2 -3 пута недељно	2- 3недеље
- Својим понашањем омета остваривање школских манифестација и других облика образовно-васпитног рада;	– израда флајера, стрипова, видео клипова и др. о небезбедном коришћењу средстава или небезбедном понашању и др.	2 -3 пута недељно	2- 3недеље

	- помоћ у обављању административних послова (нпр. ковертирање, прекуцавање текстова и др.);		
-Чини повреде првог нивоа прописане Правилником о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање	– остваривање предавања за одељењску заједницу на тему безбедности, насиља или друге области у оквиру које је ученик прекршио правила, односно у вези са учињеном повредом обавезе; -	2 -3 пута недељно	2- 3недеље

Теже повреде обавеза ученика (УКОР ДИРЕКТОРА, УКОР НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА)	Активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада	Учесталост	Временски период
--	---	-------------------	-------------------------

1) уништење, оштећење, скривање, изношење, преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа или друга организација, односно орган;	- брига о простору у коме ученици бораве(нпр. уређивање учионице, библиотеке, трпезарије, сале за физичко..) – приказ о значају важности евиденције и јавних исправа у одељењима или на састанку ученичког парламента;	3- 4 пута недељно	4 недеље
2) преправка или дописивање података у јавној исправи коју издаје школа или орган, односно исправи коју изда друга организација;	– помоћ домару и помоћно-техничком особљу у техничком одржавању школе (чишћење снега, лишћа и др.);	3- 4 пута недељно	4 недеље
3) уништење или крађа имовине школе, привредног друштва, предузетника, ученика или запосленог;	- чишћење снега, лишћа, окопавање цвећа, фарбање ограда, клупа, одржавање спортских терена и др.);	3- 4 пута недељно	4 недеље

4) поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце;	-помоћ запосленима ангажованим на одржавању хигијене око сређивања просторија у школи и упознавање са овим занимањем, као и заштитом на раду за послове које обављају (нпр. одлагање смећа, заштитна опрема, рециклажа и др.);	3- 4 пута недељно	4 недеље
5) уношење у школу или другу организацију оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице;	– помоћ домару и помоћно-техничком особљу у техничком одржавању школе (чишћење снега, лишћа и др.);	3- 4 пута недељно	4 недеље
6) понашање ученика којим угрожава властиту безбедност или безбедност других ученика, наставника и запослених у школи, у школским и другим активностима које се остварују ван школе, а које школа организује и које доводи до њиховог физичког и психичког повређивања;	– помоћ у изради брошуре/флајера (нпр. „Петарде нису играчке” и дистрибуција по одељењима, разредима и др., интернет дистрибуција и др.); -- брига о простору у коме ученици бораве(нпр. уређивање учионице, библиотеке,	3- 4 пута недељно	4 недеље 4 недеље
7) употреба мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства у	бораве(нпр. уређивање учионице, библиотеке,	3- 4 пута недељно	

<p>сврхе којима се угрожавају права других или у сврхе преваре у поступку оцењивања;</p>	<p>трпезарије, сале за физичко..) – припрема материјала за рад у вези са темом која је повезана са одређеним понашањем и системом вредности који желимо да ученик промени, односно усвоји;</p>		
<p>8) неоправдано изостајање са наставе и других облика образовно-васпитног рада више од 25 часова у току школске године, од чега више од 15 часова након писменог обавештавања родитеља, односно другог законског заступника од стране школе;</p>	<p>-брига о простору у коме ученици бораве(нпр. уређивање учионице, библиотеке, трпезарије, сале за физичко..) -припрема материјала за рад у вези са темом која је повезана са одређеним понашањем и системом вредности који желимо да ученик промени, односно усвоји;</p>	<p>3- 4 пута недељно</p>	<p>4 недеље</p>

9) учестало чињење лакших повреда обавеза у току школске године, под условом да су предузете неопходне мере ради корекције понашања ученика.	-истраживање, помоћ одељенском старешини, односно наставнику у прикупљању материјала за остваривање предавања на одређену тему; - помоћ домару у радионици (нпр. поправка) и упознавање са заштитом на раду у установи и друга помоћ домару - (нпр. уређење парка и простора око школе	3- 4 пута недељно	4 недеље
---	---	----------------------	----------

Активности уз изречену васпитно-дисциплинску меру за поведу забране прописане законом

Уз васпитно-дисциплинске мере укор директора и укор наставничког већа, које се могу изрећи за учињену повреду забране прописане Законом, ученику се обавезно одређује друштвено-користан, односно хуманитарни рад и спроводи изабрана активност друштвено-корисног, односно хуманитарног рада.

Повреде забране прописане Законом	Активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада	Учесталост	Временски период
1) забрана дискриминације;	-организовање предавања/презентације на тему људских права, као и права деце;	3-4 пута недељно	4 недеље
2) забрана насиља, злостављања и занемаривања;	-организовање предавања/презентације за ученике на неку од тема у вези са грађанским правима, обавезама и одговорностима; – организовање предавања/презентације за родитеље на неку од тема у вези са грађанским правима, обавезама и одговорностима у сарадњи са стручним сарадником и/или наставником;	3-4 пута недељно	4 недеље
3) забрана понашања које вређа углед, част или достојанство.	–учествовање у организацији хуманитарне акције за помоћ и подршку угроженима (Црвени крст, Свратиште, Установе	3-4 пута недељно	4 недеље

	заштите деце без родитељског старања и др.); – подршка педагошком асистенту или личном пратиоцу у пружању подршке ученицима.		
--	--	--	--

10.5. Програм професионалне оријентације

Професионална оријентација једна је од битних области ваннаставног рада у основној школи која у великој мери доприноси остваривању циљева основног образовања. Школа у сарадњи са установама за професионалну оријентацију помаже родитељима, односно старатељима и ученицима у избору средње школе и занимања, према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информише их о карактеру и условима рада појединих занимања. У том смислу се пред основну школу као битан захтев поставља рад на систематском и континуираном професионалном усмеравању развоја ученика.

Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима, односно старатељима у избору средње школе и занимања, школа формира тим за професионалну оријентацију, у чијем саставу су стручни сарадници и наставници.

Тим за професионалну оријентацију реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда (члан 43 *Закон о основном образовању и васпитању*).

Полазећи од циља професионалне оријентације и карактеристика узраста ученика, Школа ће остварити следеће задатке:

- оспособљавање ученика за реално сагледавање и процењивање карактеристика биофизичког, интелектуалног, емотивног и социјалног развоја ученика, односно подстицати и оспособљавати ученике да сами доприносе свом развоју укључивањем у одговарајуће ваннаставне активности;
- упознавање са основним карактеристикама занимања и групама сродних занимања;
- упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања;
- подстицање ученика да испитују себе у односу на свет рада и да на тај начин проверавају своје могућности и интересовања за обављање послова у појединим струкама и занимањима;
- формирање правилних ставова према раду;

- успостављање сарадње са родитељима ученика и њихово оспособљавање за пружање помоћи при избору занимања;
- успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем и професионалном развоју ученика.

У односу на наведене циљеве дајемо програм, носиоце активности и време реализације наведених циљева.

Разред	Активност	Начин реализације	Носиоци
I	Сазнао сам о занимању својих родитеља	ЧОС	Одељењски старешина
II	Испричаћу вам о свом хобију	ЧОС	Одељењски старешина
II	Занимања чланова моје породице	ЧОС	Одељењски старешина
II	Утицај родитеља на дечја интересовања	ЧОС	Одељењски старешина
III	Којим занимањем се баве људи у суседству	ЧОС	Одељењски старешина
III	Како препознати способности своје деце	Родитељски састанак	Одељењски старешина
IV	Колико занимања знамо	ЧОС	Одељењски старешина
IV	Мој хоби	ЧОС	Одељењски старешина
IV	Дечја интересовања	Родитељски састанак	Одељењски старешина
V	Предрасуде о појединим врстама рада и занимања	ЧОС	Одељењски старешина
V	Избор занимања	ЧОС	Одељењски старешина

V	Успех у основној школи	Родитељски састанак	Одељењски старешина
VI	Породично васпитање и радне навике	ЧОС	Одељењски старешина
VI	Зависност успеха у раду од радних навика, залагања	Родитељски састанак	Одељењски старешина
VII	Професионална оријентација – радионице	ЧОС	Одељењски старешина
VII	Грешке који родитељи чине у професионалном оријентисању деце	Родитељски састанак	Одељењски старешина
VIII	Професионална оријентација – радионице	ЧОС	Одељењски старешина
VIII	Упис у средњу школу	Родитељски састанак	Одељењски старешина

- предметни наставници (српски језик, ликовна култура, информатика).

РАЗРЕДНА НАСТАВА – поред предавања наставници разредне наставе ће на одабраним текстовима из уџбеника и листова оспособљавати ученике да схвате потребу и корист од рада и основне карактеристике неких занимања, као и приближити различита занимања деци и идентификовати и усмерити различите склоности ученика.

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА – Предметни наставници у своје планове рада уградиће садржаје који су погодни за упознавање ученика са основним карактеристикама појединих занимања..

ПЕДАГОШКА СЛУЖБА - у оквиру својих послова реализоваће следеће:

- предлаже глобални програм професионалне оријентације;
- прикупља и обрађује информативни материјал потребан за рад осталих носиоца професионалне оријентације ученика и родитеља;
- испитује професионални информисаност ученика осмог разреда;
- врши испитивања посебних склоности и способности ученика осмог разреда ради адекватније професионалне оријентације;
- уколико је потребно припрема разговор са ученицима на теме:
  1. Зашто је важно направити адекватан избор занимања.
  2. Избор занимања, услови уписа и потребе за кадровима.

Носиоци реализације програмских садржаја Професионалне оријентације су:

- Тим за професионалну оријентацију;
- Гордана Каровић, наставник енглеског језика као координатор Тима за професионалну оријентацију и реализатор одређених активности;
- педагог Школе;
- одељењске старешине и наставници српског језика, ликовне културе и информатике;

Оријентациони план радионица Професионалне оријентације у VII и VIII разреду

Напомена: Неке од ових радионица реализоваће се на ЧОС-у и на часовима редовне наставе

СЕДМИ РАЗРЕД

Област	Теме
Самоспознаја	Ја о себи
	Жеље, интересовања и склоности
	Моје способности
	Самопроцена, туђа процена
Информације и истраживање	Упознавање са понудом информација и њиховим прибављањем, селекцијом и обрадом
	Школе у мом округу
	Могућности запошљавања у мом животном простору
	Области рада, квалификациони оквири
	Занимања и улоге полова: предрасуде или чињенице
Могућности школовања и каријере	Биографије занимања
	Поређење личних способности са захтевима школовања и струке
	Рад у време промена и утицај нових технологија на тржиште рада
	Упознавање са новим могућностима школовања и каријере
Реални сусрети	Упознавање са занимљивим могућностима школовања и занимања
	Припрема реалних сусрета
	Реални сусрети

Прелиминарна одлука	Моје жељено занимање
	Размишљање о аргументима за и против жељеног занимања
	Поређење сопствених предности, способности, школских оцена са захтевима струке за жељено занимање

ОСМИ РАЗРЕД

Област	Теме
Самоспознаја	Моје предности, моја лична компетенција, мој профил личности
	Проверавам своја интересовања, способности, страховања и наде
	Мој живот за 10 или 15 година
	Проверавам свој профил личности у односу на моје кључне квалификације и социјалне компетенције
Информисање о занимањима и претраживање расположивих информација	Селективна анализа информативног материјала о жељеној школи
	Коришћење понуде информација о потпуно новим структурама у свету рада и занимањима
Могућности школовања и каријере	Жене у струци, мушкарци у струци: препознавање стереотипних улога полова
	Упознавање са захтевима школовања и струке у погледу квалификација и социјалних компетенција и могућност рефлексије у односу на сопствени профил личности
	Профил личности и профил занимања
Реални сусрети	Детаљније се распитујем о могућностима школовања и каријере које су ми занимљиве
	Припрема реалних сусрета
	Распитивање у школи
	Распитивање у предузећу; могућности за саветовање у служби

	за запошљавање
	Интервјуи са експертима из школе и струке
Одлука	Још једном проверавам свој профил личности и своја реална искуства и спознаје са профилима захтева жељене школе
	Последња питања о одлучивању: Које школе су биле у ужем избору? Каква је била одлука?
	Доносим одлуку о школи имајући у виду избор занимања и каријере

10.6. Програм развоја инклузивне културе

Члан 77 Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09, 52/11, 55/13), предвиђа постојање индивидуалног образовног плана.

За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању за одређено дете и ученика, у складу са његовим способностима и могућностима.

Циљ ИОП-а је оптимални развој детета и ученика, укључивање у вршњачки колектив и остваривање општих и посебних исхода образовања и васпитања, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета и ученика.

ИОП се израђује према образовно-васпитним потребама детета и ученика и може да буде заснован на:

- 1) прилагођавању начина рада, као и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад (ИОП 1);
- 2) прилагођавању и измени садржаја образовно-васпитног рада, исхода и стандарда постигнућа (ИОП 2);
- 3) обogaћивању и проширивању садржаја образовно-васпитног рада за дете и ученика са изузетним способностима (ИОП 3).

Доношењу ИОП-а 2, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, као и прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Изузетно, за ученика који образовање стиче остваривањем ИОП-а 2, осим наставног програма, може да се измени и наставни план, на основу мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику (у даљем тексту: Тим).

Тим у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно старатељ, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно пратилац за личну помоћ ученику, на предлог родитеља, односно старатеља.

Родитељ, односно старатељ даје сагласност на спровођење ИОП-а, у складу са законом.

У првој години уписа у установу, ИОП се доноси и вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Право на ИОП има и ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик:

1. има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју);
2. има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма);
3. потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
4. из других разлога остварује право на подршку у образовању.

Право на прилагођен и обogaћен начин образовања по ИОП-у има и ученик са изузетним способностима који стиче основно образовање и васпитање.

10.6.1. Прикупљање података

Наставник, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности.

Ако у поступку праћења напредовања детета, односно ученика, наставник или стручни сарадник, утврди да ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Наставник, односно стручни сарадник поред већ датих података о ученику, прикупља податке из различитих извора (од родитеља, односно старатеља детета или ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје дете, односно ученика, од вршњака и самог детета, односно ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности детета, односно ученика у различитим ситуацијама, тестирање, као и интервјуисање и попунавање упитника од стране ученика и других који познају дете, односно ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације.

На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил детета, односно ученика.

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са учеником.

10.6.2. Предлог за утврђивање права на ИОП

Предлог за утврђивање права на ИОП може да поднесе Стручни тим за инклузивно образовање, а на основу процене потреба за ИОП-ом коју може да даје наставник, стручни сарадник, или родитељ ученика.

Установа писменим путем обавештава родитеља, односно старатеља да је поднет предлог за утврђивање права на ИОП.

Покретање предлога за утврђивање права на ИОП, спроводи се по истом поступку за сваког ученика за кога је процењено да му је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, независно од тога да ли се ИОП израђује за ученика који има тешкоће у учењу или за ученика са изузетним способностима.

Стручни тим за инклузивно образовање подноси предлог за доношење ИОП-а ако ученик не постиже исходе образовања, односно опште и посебне стандарде постигнућа због сметњи у развоју и инвалидитета, или ако би ученик, због његових изузетних способности, могао да постигне или већ постиже резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда. Предлог садржи наводе и образложене разлоге за подношење предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са дететом, односно учеником.

Родитељ, односно старатељ својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са поднетим предлогом за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово подношење и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а.

Изузетно, ако родитељ, односно старатељ не да сагласност за израду ИОП-а, ни након предузетих мера од стране стручног сарадника, односно наставника ученика или стручног тима за инклузивно образовање, ради заштите ученика, примењује се индивидуализовани начин рада, без ИОП-а.

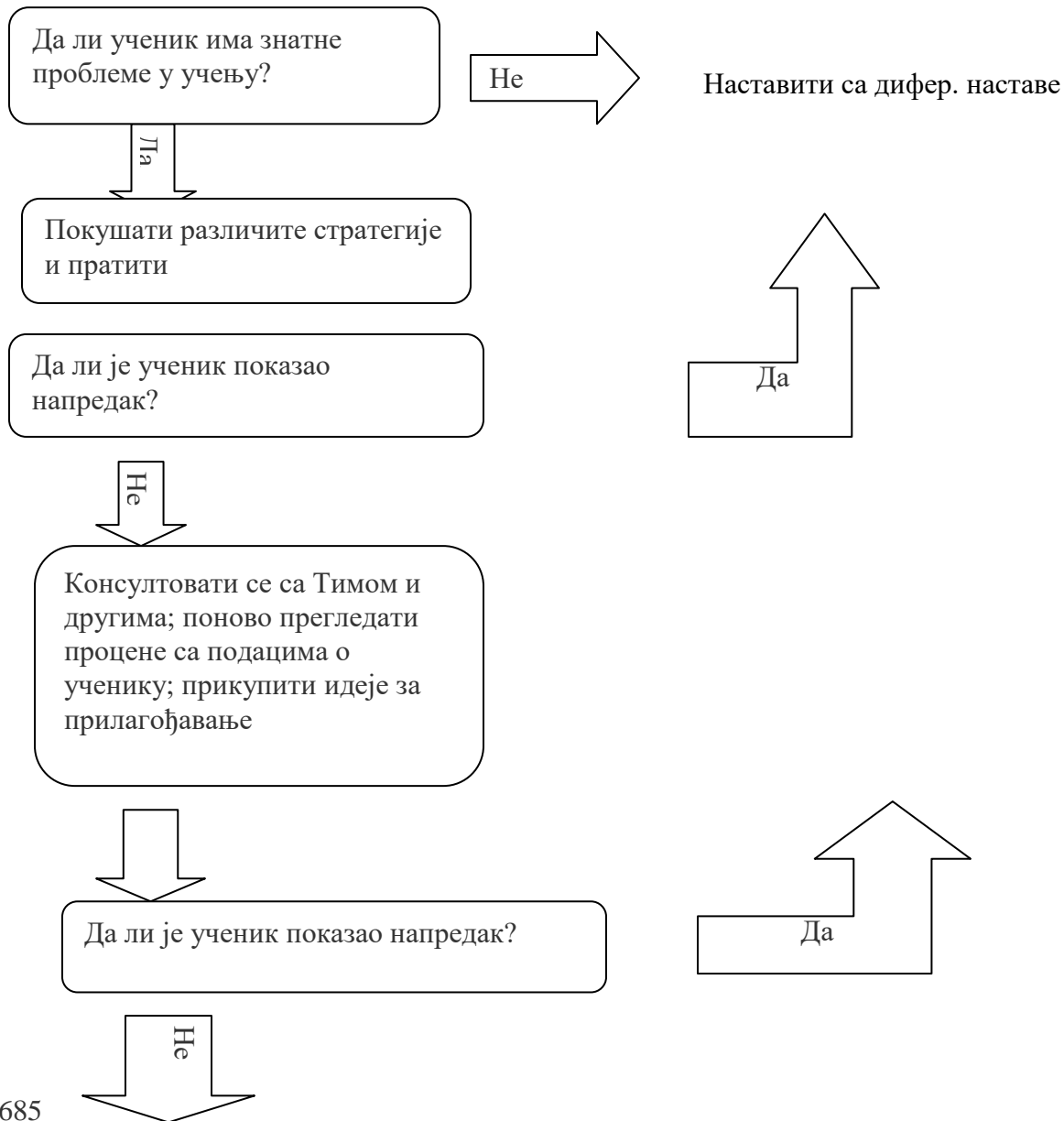
10.6.3. Право на заштиту података

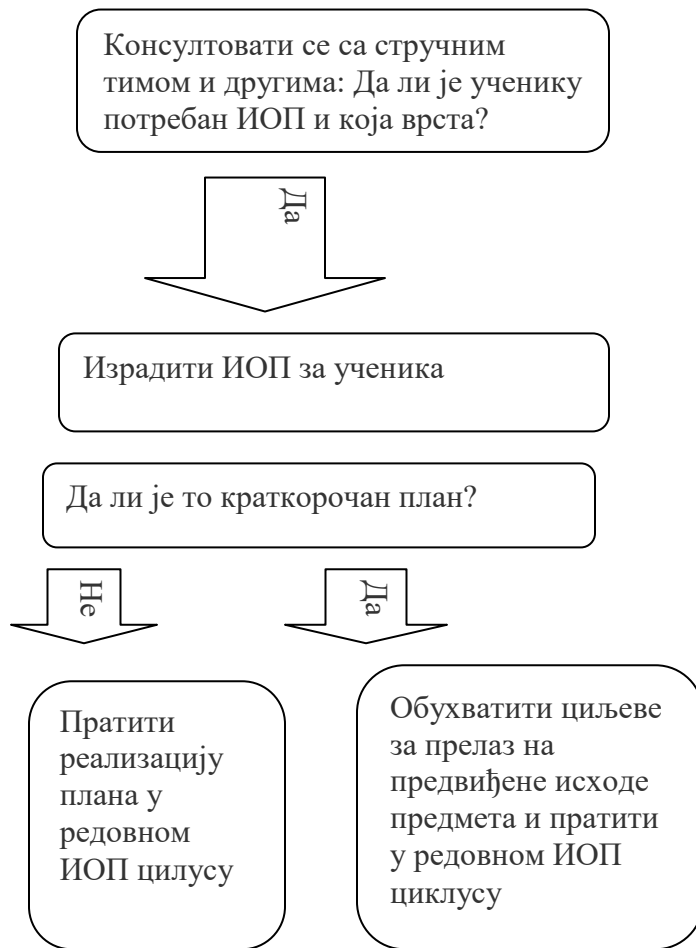
Подаци прикупљени од стране Тима за пружање додатне образовне подршке ученику, ради израде ИОП-а, морају бити заштићени од злоупотребе и не смеју се користити у друге сврхе без сагласности лица чија је сагласност неопходна за спровођење ИОП-а.

Школа је дужна да обезбеди заштиту података детету, односно ученику у току остваривања права на ИОП.

10.6.4. Пут доношења одлука за ИОП

Овај пут урађен је у складу са *Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање* („Службени гласник РС“, 74/18).

Циљ	Активности	Задаци	Носиоци активности
Информисање чланова Тима и мотивисање чланова за активно приступање задацима	Формирање Тима за инклузију	Ближе упознавање чланова Тима са материјалом који је на располагању за укључивање наставника у процес инклузивне наставе	Директор, стручни сарадник, наставници, одељењске старешине
СТИЦАЊЕ увида у примену инклузивне наставе у Школи	Састанак Тима и упознавање са активностима и програмом инклузивног образовања	Процена индекса инклузивности Школе и припрема акционог плана	Директор, Педагошки колегијум, Тим за ИО
Мотивисати учеснике да унесу иновације у свој рад	Додатна едукација наставника	1. Припрема материјала. 2. Реализовање едукације. 3. Евалуација одржане едукације.	Чланови Тима
Подршка ученицима, наставницима и родитељима за укључивање у инклузивну наставу	Препознавање ученика којима је потребна инклузивна настава	1. Увид у школску документацију; успех на тромесечју. 2. Праћење напредовања ученика.	Чланови Тима, родитељи
Подршка наставницима	Сарадња са наставницима	Упућивање стручним органима; прикупљање додатних информација; подршка у сарадњи са ученицима и родитељима	Чланови Тима
Подршка ученицима	Процена развојног и социјалног статуса ученика	Упознавање са развојним и социјалним статусом ученика	Стручни сарадник
Побољшање успеха ученика	Израда плана рада са ученицима којима је	Израда плана рада са ученицима којима је	Педагошки колегијум, Тим

	потребна додатна подршка	потребна додатна подршка	за ИО
Побољшање успеха ученика	Евалуација плана рада са ученицима са посебним потребама и акциони планови за наредни период	Евалуација плана рада са ученицима са посебним потребама и акциони планови за наредни период	Педагошки колегијум, Тим за ИО

10.7. Програм здравствене и социјалне заштите ученика

Школа сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, посебно у обављању лекарских прегледа деце која полазе у први разред, спровођењу редовних систематских лекарских прегледа и вакцинација, у складу са Законом (члан 44 *Закон о основном образовању и васпитању*).

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите (члан 45 *Закон о основном образовању и васпитању*).

Социјална и здравствена заштита ученика је дуг и континуиран процес оспособљавања ученика за активну бригу о властитом социјалном и здравственом развоју. У том процесу учествују родитељи, наставници, педагози, психолози, здравствени и социјални радници. Задатак школе је да ученицима пружи основна знања о физичком и психичком развоју, о ризицима који их могу угрозити, о заштити од тих ризика, формирање позитивног става према властитом здрављу, здрављу заједнице, о дужностима и правима која у вези с тим имају. Посебан задатак школе је формирање позитивног става према здравственој струци и навике да користе услуге здравствене заштите. Ови задаци реализоваће се у Школи током школске године кроз следеће активности:

- на часовима редовне наставе кроз садржаје који се односе на социјалну и здравствену заштиту ученика;
- на часовима слободних активности – спортских секција, еколошких секција...
- на часовима одељењских заједница обрадом тема које се односе на ову област, у чијој реализацији ће учествовати поред разредних старешина и педагог.

Циљ овог програма је стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем, здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу половима, унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље, остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређивању здравља ученика.

Списак тема по разредима дат је у плану рада одељењских старешина.

Систематска социјална и здравствена заштита ученика реализоваће се кроз систематске прегледе Медицинског центра, као и предавања за ученике од стране здравствених радника Завода за заштиту здравља. Користиће се индивидуалне

и групне методе здравственосапитног рада према стандардима медицинског рада (организациони састанак, планирани разговор, рад у малим групама, здравствено предавање, креативне радионице...).

Према предложеном Програму здравственог васпитања ученика основне школе садржај Програма је:

1. ИЗГРАЂИВАЊЕ САМОПОШТОВАЊА	
Млађи узраст	Старији узраст
Сазнавање о себи	Свест о сличности и разликама наших акција, осећања, изгледа
Правилно вредновање понашања	Проналажење начина за превазилажење психолошких проблема
Препознавање осећања	
2. ЗДРАВА ИСХРАНА	
Млађи узраст	Старији узраст
Утврђивање сопствених потреба за храном и њихов однос са растом и развојем	Испитивање фактора који утичу на навике о правилној исхрани
Разноврсна исхрана	Формирање ставова у погледу исхране
Препознавање различитих физичких способности и фаза у развоју организма	Балансирање хране са енергетским потенцијалима
Време за јело, оброци	
Формирање навика у вези са правилном исхраном	
3. БРИГА О ТЕЛУ	
Млађи узраст	Старији узраст
Стицање основних хигијенских навика, прање руку, купање, хигијена зуба, одевања и становања	Развијање личне одговорности за бригу о телу, коси, устима, носу, здраве навике
4. ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ И ЗДРАВЉЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Налажење задовољства у физичким активностима	Примењивање физичких способности у дневним активностима
Стицање базичних способности,	Развијање позитивних ставова за

покретљивости	прикладност
Игра	Коришћење времена и рекреације
Значај одмора	Избор активности , спортова и клубова за вежбу
5. БИТИ ЗДРАВ	
Млађи узраст	Старији узраст
Утврђивање здравог понашања	Научити како да се спречи болест
Потреба за одмором	Природне одбране организма
Спавање и релаксација	Спречавање инфекција
Начин за савлађивање лаких здравствених проблема	Суочавање са развојним страховима и анксиозношћу
6. БЕЗБЕДНО ПОНАШАЊЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Научити основна правила о безбедности у школи, кући и заједници	Стицање поуздања у следећем опсегу активности: безбедност у саобраћају, хитне интервенције, безбедно понашање
7. ПРАВИЛНО КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Упознавање и први контакт са лекаром, стоматологом, медицинском сестром, здравственом установом	Откривање да одговарајуће службе пружају здравствену помоћ појединцу, организацији, различитим социјалним групама, заједници у целини
8. УЛОГА ЗДРАВЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Како сачувати здраву околину	Чувати животну средину Открити начине социјалне интеракције са људима из заједнице

10.7.1. Васпитање за хумане односе међу половима

Васпитање за хумане односе међу половима једна је од компоненти васпитања младих за друштвене односе. Оно садржи сазнајни процес, информисање младих о свим аспектима полности и односима међу половима, али тежиште рада биће на постизању практично васпитних резултата: стварање новог погледа на свет, формирање навика и модела понашања који највише одговарају нашем друштву и нашем менталитету. Задатак васпитања за хумане односе међу половима је да допринесе упознавању младих са анатомијом и физиологијом полних органа, разликама међу половима, процесима полног сазревања, полном хигијеном, проблемима полног живота а истовремено да их припреми за хумане односе у браку, породици и друштву. Васпитање за хумане односе међу половима није посебна васпитно-образовна област, нити посебан наставни предмет, већ свестрана васпитна активност у којој су заступљени сви аспекти, педагошки, психолошки, медицински, социолошки и други.

У реализацији и изради програма васпитања за хумане односе међу половима користи се тимски рад: учитељ, наставник, стручни сарадник, директор и родитељ.

Улога Школе је да различите утицаје на младе који могу бити позитивни и негативни, усмери и селекционише, да развој младих усмери, да код њих развије способност критичког разматрања живота око себе.

Успех школе у овоме зависи од степена сарадње са родитељима. Школа је дужна да родитеље упозна са циљевима, задацима и садржајем ове области. Улога стручног сарадника је да буде главни иницијатор и координатор овог рада, како у фази планирања и програмирања, тако и у време реализације овог програма.

Васпитање за хуманизацију односа међу људима и половима има задатке:

- васпитање ученика за једнако вредновање способности и резултата рада оба пола, ради сузбијања предрасуда о инфериорности једног пола;
- изграђивање свести о природном односу човека према човеку;
- развијање другарских осећања, међусобног уважавања и поштовања друге личности;
- упознавање са улогом љубави и полности у животу човека;
- свакодневно дружење са вршњацима, међусобно помагање и одређено одрицање ради пружања могућности да се и други оствари у раду и игри;
- развијање потребе за учешћем у акцијама солидарности;
- стицање навика пажљивог односа према млађим друговима, старијим и немоћним особама.

У реализацију овог програма, поред одељењских старешина, предметних наставника, руководиоца секција, стручних сарадника, укључени су и спољни сарадници из општинске организације Црвеног крста.

У вези са наведеним циљевима дајемо програм васпитања за хумане односе међу половима.

ПРВИ РАЗРЕД

На часовима Света око нас илустративно демонстративном методом, излагањем наставника и разговором са ученицима обрадиће се следеће теме:

- Дете постаје од својих родитеља.
- Односи у породици – родитељи и деца.
- Односи међу дечацима и девојчицама.

ДРУГИ РАЗРЕД

На часовима Света ко нас и на часовима одељењске заједнице илустративно демонстративном методом и излагањем наставника и разговором са ученицима обрадиће се следеће теме:

- Разлике међу половима.
- Односи између дечака и девојчица у школи.
- Другови и другарице – чланови одељењске заједнице и њихово другарство.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

На часовима познавања Природе и друштва и одељењске заједнице путем излагања наставника и разговором са ученицима обрадиће се следеће теме:

- Неговање другарства и односи између дечака и девојчица.
- Формирање навика лепог понашања.
- Дете и остали чланови породице.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице путем разговора са ученицима обрадиће се следеће теме:

- Штетност пушења и употребе алкохола.
- Промене у претпубертету, пубертету.
- Менструација као природна појава.

ПЕТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице обрадиће се следеће теме:

- Другарство и равноправност међу половима.
- Физичке и психичке промене у пубертету.
- Понашање у пубертету.
- Штетност употребе алкохола и пушења.
- Менструација и хигијена.

ШЕСТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице биће обрађене следеће теме:

- Поремећаји социјалног понашања.

- Прва љубав.
- Развијање другарства између дечака и девојчица.

СЕДМИ РАЗРЕД

На часовима биологије и одељењске заједнице разговараће се о следећим темама:

- Утицај неправилне исхране на развој.
- Употреба алкохола, дувана и дроге.
- Грађа и функција полних органа.
- Полне болести, превенција и лечење.

ОСМИ РАЗРЕД

На часовима биологије и одељењске заједнице разговараће се о следећим темама:

- Равноправност међу половима у нашем друштву.
- Брак и одговорност у браку.
- Време ступања у сексуалне односе.
- Опасност од наркоманије.
- Културна понашања у међуљудским односима.

НАПОМЕНА: Наглашена васпитна улога овог подручја захтева од свих рализатора да овај програм остваре у свакој повољној ситуацији као васпитни принцип.

10.7.2 Програм мера за превенцију деликвентног понашања и употребу дроге

МЛАЂИ РАЗРЕДИ

Активности	Разред	Време реализације	Носиоци активности
Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је толеранција фрустрације у свакодневном животу на здрав начин, развој позитивних друштвених норми..)	2/4р.	Током првог полугодишта	Учитељи, педагог

Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је развијање добре атмосфере у учионици, развој тима, осећаја припадности, реаговање на непримерено понашање...)	1/3р.	Током првог полугодишта	Учитељи, педагог МУП
Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је редовност похађања школе, развијеност језичких и математичких компетенција..проблеми деце из осетљивих група)	1/3р. 2/4р.	Током другог полугодишта	Учитељи, педагог, Центар за социјални рад,
Радионичарски рад који укључује присуство родитеља (Укљученост родитеља у живот деце,учење, образовање.. ауторитет родитеља,подршка родитељима	1/3р. 2/4р.	Током другог полугодишта	Учитељи, педагог, родитељи

СТАРИЈИ РАЗРЕДИ

Активности	Разред	Време реализације	Носиоци активности
Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је дискусија о различитим друштвено распрострањеним уверењима, перцепција и ризик злоупотребе дрога..)	5/8р.	Током првог полугодишта	Наставни кадар, педагог

Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је супростављање социјалним притисцима коришћења дрога, пружање отпора ризичним понашањима...)	7/8 р.	Током првог полугодишта	Наставни кадар, педагог МУП
Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је како се носити са емоцијама, импулсивност, аксиозност...)	7/8 р.	Током другог полугодишта	Наставни кадар, педагог, Центар за социјални рад,
Радионичарски рад са ученицима. (Тема радионице је упознавање ученика са Протоколом и правилима понашања у школи у случају присуства психоактивних супстанци...)	5/8р.	Током другог полугодишта	Наставни кадар, педагог, Правник школе
Радионичарски рад који укључује присуство родитеља (Укљученост родитеља у живот деце, учење, образовање.. ауторитет родитеља, подршка родитељима	5/8р.	Током другог полугодишта	Учитељи, педагог, родитељи

- **Компезаторни програми**

ПРОГРАМ РАДА СА УЧЕНИЦИМА РАЗВЕДЕНИХ РОДИТЕЉА

Активности	Ноциоци активности	Време реализације
Индивидуални саветодавни рад са родитељима (давање препорука родитељима о подршци ученику у животу школе и ван ње)	Разредни старешина, педагог	Током школске године
Индивидуални саветодавни рад са учеником (подршка у превазилажењу породичне ситуације)	Педагог	Током школске године
Радионичарки рад са ученицима на одељењској заједници (тема радионице је : „Како се носити са проблемима у породици?“	Разредни старешина, педагог	Током школске године
Подстицање ученика у учешћу школских активности (представа, приредби, хуманитарних акција..)- развијање осећаја припадности и поверења код ученика	Разредни старешина	Током школске године

Сарадња са Центром за социјални рад (организовање предавања на тему развода родитеља, односа деце и родитеља, осећања деце приликом развода и како превазићи период..)	Педагог	Током школске године
--	---------	----------------------

ПРОГРАМ РАДА СА УЧЕНИЦИМА БЕЗ ЈЕДНОГ ИЛИ ОБА РОДИТЕЉА

Активности	Ноциоци активности	Време реализације
Индивидуални саветодавни рад са родитељем/старатељем детета (давање препорука о подршци ученику у животу школе и ван ње)	Разредни старешина, педагог	Током школске године
Индивидуални саветодавни рад са учеником (подршка у превазилажењу породичне ситуације)	Педагог	Током школске године
Радионичарки рад са ученицима на одељењској заједници прилагођен проблему (развијање осећаја припадности ученика одељењу, поверења..)	Разредни старешина, педагог	Током школске године
Сарадња са Центром за социјални рад и по потреби са дечијим психологом, психијатром	Педагог	Током школске године

10.8. Програм заштите животне средине

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса.

Очување природних ресурса обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине (члан 46 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину. Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса.

Васпитни задаци су:

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима;
- оплемењивање уже и шире средине;
- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно-техничким обележјима природе и насељене средине;
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља;
- уређење школског дворишта и одржавање спомен-обележја.

Здрава животна средина је интерес читавог човечанства. Имајући у виду улогу школе у еколошком-естетском образовању, развијању еколошке свести и формирању позитивних ставова према природи и животној средини а поводом међународног дана заштите животне средине и упутстава Министарства просвете, Школа планира различите активности којима ће се ученици упутити у област еколошког - естетског - здравственог васпитања. Остваривање овог програма планира се кроз следеће активности:

- акције уређења учионица, школе, школског дворишта и околине;
- учешће на конкурсима ликовних и литерарних радова на теме из екологије;
- укључивање у акције које се организују на локалне средине;
- укључивање у рад еколошких организација.

Овај програм не треба да се остварује само у оквиру једног предмета или одређене области ваннаставног рада, већ треба да буде заступљен у свим областима и свим предметима.

Активност	Начин реализације	Носиоци
Обележавање Дана озонског омотача	Презентација	Наставник биологије, наставник географије, ученици
Акције уређења школског дворишта, околине, учионица	Уређење	Одељењске старешине
Учешће на литерарним и ликовним конкурсима на тему екологије	Израда панона	Учитељи, наставник биологије и ликовне културе
Обележавање Дана планете Земље	Презентација	Наставник биологије, наставник географије, ученици
Обележавање Дана заштите животне средине	Презентација	Наставник биологије, наставник географије, ученици

10.9. Програм сарадње са локалном самоуправом

Сарадња са локалном самоуправом реализује се на основу програма сарадње са локалном самоуправом.

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе (*члан 48 Закона о основном образовању и васпитању*).

Циљ сарадње са локалном самоуправом јесте допринос повећању ефикасности васпитно-образовног рада у стицању и развијању опште културе ученика, унапређивању културе живљења, као и повезивање школе са свим организацијама које могу да допринесу остваривању поменутог циља.

Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Начин сарадње	Реализатори
Друге школе	Стручна помоћ у планирању, размена искустава, такмичења, актив директора, удружење учитеља, стручни активи за предмете	Разговори, састанци, учешће на такмичењима, удружењима, семинарима	Директор, стручне службе, активи, тимови
Црвени крст	Учешће Школе у активностима Црвеног крста, едукација деце и запослених о активностима Црвеног крста, помоћ Црвеног крста школи	Разговори, састанци, конкретне акције	Директор, одељењске старешине, тимови
МУП	Помоћ МУП-а у осигурању безбедности ученика и запослених, саветодавна помоћ, стручна предавања	Разговори, састанци, стручни скупови	Директор, стручне службе, органи управљања, Тим за заштиту ученика од насиља, наставно особље, запослени
Дом здравља	Здравствена заштита деце и запослених, саветодавна помоћ, стручна предавања	Систематски преглед ученика и запослених, вакцинација, саветовања	Директор, запослени
Центар за социјални рад	Помоћ у решавању социјалних проблема	Разговори, састанци, активности	Директор, Центар за социјални рад, радници Школе
Центар за културу, спорт и туризам	Сарадња у организовању спортских такмичења под покровитељством Министарства за спорт и других манифестација	Заједнички рад на припреми и организацији спортских такмичења, учешће Школе на различитим манифестацијама (такмичење рецитатора)	Директори, наставници, ученици
Општина	Израда нацрта и усаглашавање финансијског плана, помоћ стручних служби	Састанци са представницима општинских структура, председником Општине, одељењима за финансије и сл.	Директор, секретар, рачуновођа, наставници
Општина	Просветна инспекција контролише на почетку школске године припремљеност Школе за рад	Контрола од стране просветног инспектора	Директор, секретар, рачуновођа, наставници
Општина	Праћење редовог похађања ученика у школи	Контрола од стране просветног инспектора	Директор, секретар, одељењ. старешине
Општина	Представници Општине учествују у додели Вукових диплома и додељују награде ђаку генерације	Присуствовање свечаној додели диплома	Директор
Месна канцеларија	Материјално-техничка помоћ, помоћ при реализацији разних активности Школе при прослави Дана школе,	Разговори, састанци, конкретне активности	Директор, председник Месне заједнице, Савет Месне заједнице, појединци

	Савиндана, акцијама уређења околине Школе		
--	--	--	--

10.10. Програм сарадње са породицом

У основним одредбама Закона о основама система образовања и васпитања, у делу: *Општи принцип система образовања и васпитања* (члан 3), стоји да „систем образовања и васпитања својом организацијом и садржајима обезбеђује:

1) ефикасну сарадњу са породицом укључивањем родитеља, односно старатеља ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања;

2) разноврсне облике сарадње са локалном заједницом широм друштвеном средином како би се постигао пун склад између индивидуалног и друштвеног интереса у образовању и васпитању.“ (Службени гласник, 72/2009)

Закон о основном образовању и васпитању у свом 48. члану предвиђа да свака школа изради Програм сарадње са породицом: „Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.“

Програмом сарадње са породицом, Школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја (члан 48 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно- васпитном раду. Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа организује анкетање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредни период. Мишљење родитеља, односно старатеља, добијено као резултат анкетања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.“

Партиципација родитеља у школи, тј. њихова укљученост у различите аспекте школског живота представља важну компоненту образовно-васпитног процеса, будући да је добробит детета централни интерес, како породице, тако и школе.

Циљ: Подржавање и подстицање развоја ученика, као заједнички циљ школе и породице.

Задачи:

- Информисање родитеља о њиховим правима и обавезама и начинима укључивања у рад Школе;
- Задовољавање потреба породице и њених циљева;
- Развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика;
- Обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе;
- Остваривање позитивне интеракције наставник – родитељ;

- Обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању, као и о свим дешавањима ван Школе.

10.10.1. Области сарадње са породицом

1. Информисање родитеља и старатеља

Родитељи/старатељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад Школе и да дају свој допринос унапређењу квалитета васпитно-образовног процеса. Ова област сарадње породице и Школе одвија се кроз следеће облике рада:

- ОрганизовањеОтворених врата – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика;
- Месечно организовањеОтвореног дана, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду;
- Уређивање огласне табле за родитеље у просторијама Школе;
- Организовање и реализација родитељских састанака.

2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Родитељи би требало да се подтичу да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:

- Сарадници реализацији програма секција;
- Кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у Школи / у које је Школа укључена;
- Сарадници за обезбеђивање безбедног окружења у Школи;
- Сарадници у процесу професионалне оријентације;
- Сарадници при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у Школи;
- Сарадници у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности;
- Учешће у стручним тимовима које директор формира по потреби.

3. Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада Школе, а својим учешћем они доприносе побољшању услова и рада Школе. Поред учешћа у планирању и организацији, родитељи треба да су стално присутни, јер то доприноси учвршћивању односа породице и школе. Законска регулатива је прописала обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:

- Укључивање родитеља у Савет родитеља Школе;
- Укључивање родитеља у Школски одбор;
- Укључивање родитеља у рад свих тимова (самовредновање, развојно планирање, сарадња са локалном заједницом...);

- Испитивањем потреба и очекивања родитеља.

4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најчесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање, Школа организује кроз следећи облик рада:

- Едукацијом кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима

4.10.2. Облици сарадње са породицом врши се преко:

- Савета родитеља – Савет родитеља има значајну улогу у регулисању живота школе (члан 58), и то не само у предлагању намене средстава прикупљених од родитеља (став 7) и давања сагласности на програм екскурзија (став 10), већ и приликом предлагања мера за осигурање квалитета и унапређење васпитно-образовног рада (став 3), развојног плана, годишњег плана рада и извештаја о самовредновању и вредновању (члан 5). Важно је да се оствари двосмерна комуникација: од родитеља ка њиховим представницима у Савету и од представника Савета родитеља који су их изабрали.

- Школског одбора – Законском регулативом регулисано је да три члана Школског одбора као органа управљања школом буду представници родитеља.

- Родитељски састанци – одржавају се најмање пет пута годишње. Циљ родитељског састанка је упознавање родитеља са организационим или васпитно-образовним радом у Школи.

- Индивидуални разговори са родитељима – родитељи се често нађу у ситуацијама или дилемама које не знају како да реше и тада им је потребна помоћ. Разговор са наставником често донесе решење проблема.

- Отворена врата – једном недељно, у термину предвиђеном за индивидуалне разговоре.

- Отворен дан – сваког месеца Школа организује Дан отворених врата, када родитељи могу да присуствују образовно-васпитном раду, стекну увид у начин рада наставника, али и рад, ангажовање и постигнућа ученика.

- Анкете и упитници – Школа ће повремено анкетирати родитеље у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за даљи рад.

- Реализација екскурзија ученика – родитељи активно учествују у реализацији екскурзија у складу са Годишњим планом рада школе.

10.10.3. Начин и поступак остваривања: Сарадња са породицом остварује се плански током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње.

1.10.4. Родитељски састанци

1.10.5. Одељењски родитељски састанци реализоваће се према плану одељењских већа и плану разредног старешине. Овим састанцима ће два пута у току године присуствовати и ученици (крај полугодишта). Планирано је пет одељењских родитељских састанака.

Индивидуални састанци – Школа ће сачинити план пријема родитеља и исти ставити на огласну таблу.

Школа ће сваког месеца организовати отворен дан када ће родитељи моћи да присуствују образовно-васпитном раду.

10.11. Програм излета и екскурзија

Појам екскурзије („Службени гласник – Просветни гласник“ број 1/2009)

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада којим се доприноси остваривању плана и програма и циљева основног образовања и васпитања.

Екскурзија се остварује ван школе у трајању од једног до три дана годишње, у складу са узрастом, наставним планом и програмом и програмом за екскурзије.

Циљ екскурзије

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према националним, културним, етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Садржаји екскурзије

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе.

Програм екскурзије

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу ради разматрања и одлучивања. Сагласност на програм екскурзије даје савет родитеља школе, на основу усаглашеног предлога родитеља ученика свих одељења за која се организује екскурзија.

Програм екскурзије садржи: образовно-васпитне циљеве и задатке, садржаје којима се постављени циљеви остварују; планирани обухват ученика; носиоце предвиђених садржаја и активности; трајање; путне правце; техничку организацију и начин финансирања.

План дежурства ученика и наставника за време путовања саставни је део програма екскурзије.

Извођење екскурзије

Носиоци припреме, организације и извођење програма екскурзије су директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина или други наставник кога одреди директор школе а који је најмање једну годину реализовао наставу у одређеном одељењу.

Стручног вођу пута бира директор школе из реда наставника који остварују наставни план и програм.

Стручни вођа пута припрема и спроводи програм који се односи на остваривање постављених образовно-васпитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја.

Одељењски старешина обезбеђује организационо-техничке услове за извођење путовања и координира остваривање садржаја и активности предвиђених програмом екскурзије, стара се о безбедности и понашању ученика. Изузетно, одељењски старешина обавља послове из надлежности стручног вође пута ако је у питању школа са малим бројем ученика и школа са неподељеним и комбинованим одељењима.

Услови за извођење екскурзије

Екскурзија се организује и изводи уз претходну писмену сагласност родитеља, по правилу за најмање 60% ученика истог разреда и уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака.

Изузетно, екскурзија може да се организује ако писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика одељења.

Извођење екскурзије за ученике истог разреда организује се са истим садржајем, по правилу, истовремено.

Ако нису испуњени наведени услови, директор школе обуставља извођење екскурзије.

Припрема и извођење екскурзије

Путни правци, објекти, манифестације, крајеви и предели одређују се у складу са циљем и задацима путовања. Екскурзија се изводи у оквиру државних граница.

Ако је екскурзија организована у време наставних дана, настава се надокнађује за све ученике, у складу са школским календаром и годишњим програмом рада школе.

Избор агенције

Избор агенција спроводи се у складу са овим правилником.

Школа благовремено објављује оглас за путовање ученика, имајући у виду време потребно да се обезбеде најбољи услови за реализацију предвиђеног путовања.

Школа је дужна да објави оглас у јавном гласилу које има тираж на територији целе Републике Србије. Оглас садржи све путне правце, за сваки разред посебно. У програму се наводе сви садржаји који би требало да буду остварени за време путовања ученика. Програм не садржи факултативне садржаје.

У тексту огласа школа наводи где и до ког рока туристичке агенције могу преузети упутство за формирање понуде (у даљем тексту: упутство), ради учешћа на огласу.

Рок за преузимање упутства не може бити дужи од 10 дана од дана објављивања огласа. Понуда се подноси у року од 10 дана од дана истека рока за преузимање упутства, а одлука о избору туристичке агенције доноси се најкасније 10 дана од дана истека рока за подношење понуде.

Агенција мора да поседује одговарајућу лиценцу министарства надлежног за послове туризма и да испуњава друге услове прописане законом којим се уређује делатност туризма.

Туристичка агенција доставља понуду, сачињену на основу упутства, у затвореној коверти са назнаком „за оглас – не отварај“.

Отварање понуда и избор понуђача врши комисија школе, а отварању понуде могу да присуствују представници понуђача.

Комисију школе чине директор школе и чланови савета родитеља одељења ученика за које се организује екскурзија. Раду комисије присуствују секретар и шеф рачуноводства школе ради пружања стручне помоћи.

Одлуку о избору понуђача комисија доноси већином гласова од укупног броја чланова.

Избор најбољег понуђача врши се када се утврди да постоје најмање три понуде које испуњавају све услове предвиђене упутством. Уколико овај услов није испуњен оглас ће бити поновљен.

После избора понуђача, савет родитеља, на основу усаглашеног предлога родитеља ученика сваког одељења за које се изводи екскурзија одлучује о висини дневница.

Право на дневнице остварују: наставник-одељењски старешина, стручни вођа пута, а лекар пратилац у зависности од програма путовања. Дневнице се обрачунавају у бруто износу и исплаћују у складу са законом, на терет родитеља ученика који путују.

Директор школе је дужан да изда путни налог запосленом који путује.

Услови за закључење уговора

Представници савета родитеља дужни су да о одлукама известе родитеље сваког одељења. Родитељи ученика који путују обавезни су да потпишу програм путовања и опште услове путовања, чиме потврђују да су упознати са условима за путовање ученика и да су са истим сагласни.

Директор школе је дужан да од агенције затражи документацију којом она доказује референце и искуство у ђачком и омладинском туризму.

Вишедневна путовања уговарају се најмање на бази полупансиона.

Програм путовања и општи услови путовања садрже све елементе прописане законом којим се уређује делатност туризма. Писмене сагласности родитеља су саставни део уговора који закључује директор школе са одабраном агенцијом.

Агенција је дужна да се придржава утврђених општих услова путовања и програма путовања.

Уговор који закључују директор школе и агенција, осим основних садржи и следеће елементе:

- појединачну и укупну цену (број путника);
- начин плаћања (број рата), услове задржавања износа гаранције;
- податке о водичу, здравственој заштити и броју гратиса.

Безбедност путовања

Приликом уговарања путовања, директор је дужан да обезбеди потребне услове за удобан и безбедан превоз ученика у односу на ангажовани број аутобуса и расположиви број седишта.

Превоз се не обавља ноћу, у времену од 22 до 05 часова.

Приликом закључивања уговора са агенцијом која организује превоз, директор школе је дужан да обезбеди да превозник пре отпочињања путовања поднесе:

- записник о извршеном техничком прегледу аутобуса, не старији од пет дана;
- тахографске улошке за претходна два дана – за возаче који су ангажовани за превоз ученика.

Директор Школе је дужан да организује консултативне разговоре пре извођења путовања, што подразумева укљученост свих интересних група у процесу одлучивања и планирања.

Директор Школе је у обавези да, најкасније 48 часова пре отпочињања путовања обавести надлежни орган унутрашњих послова о: превознику; месту и времену поласка ученика; броју ангажованих аутобуса и броју пријављених

ученика, наставног и другог особља које учествује у извођењу путовања. Орган унутрашњих послова ће извршити контролу документације и техничке исправности возила одређених за превоз непосредно пре отпочињања путовања.

Уколико надлежни орган унутрашњих послова утврди неисправност документације или техничку неисправног возила, или да било који други разлог у погледу психо-физичке способности возача, директор или стручни вођа пута обуставиће путовање до отклањања уочених недостатака.

Пре путовања директор сазива заједнички састанак свих ученика који путују и њихових родитеља, коме присуствују и стручни вођа пута и одељењски старешина. На састанку се сви учесници обавештавају о правилима понашања, којих су дужни да се придржавају.

Забрањено је пушење, конзумирање алкохола и опојних средстава за све учеснике екскурзије.

Дневне активности утврђене програмом екскурзије морају бити реализоване до 24.00 часа.

За путовања дужа од једног дана обезбеђује се лекар пратилац.

За сва путовања дужа од једног дана неопходно је да родитељи (старатељ) доставе здравствени лист.

Здравствени лист садржи податке о здравственом стању ученика на основу здравственог картона и прегледа ученика, а попуњавају га родитељ (старатељ) ученика, ординирајући лекар и лекар пратилац, односно лекар у месту где ученик борави за време путовања.

Директор школе, односно одељенски старешина и лекар обезбеђују тајност података из здравственог листа.

Извештај о извођењу екскурзије

После изведеног путовања, стручни вођа пута и представник туристичке агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања, после чега стручни вођа пута у року од три дана сачињава извештај, који подноси директору, са оценом о извођењу и квалитету пружених услуга.

Ученици након изведеног путовања попуњавају анкетни лист.

Извештај се доставља савету родитеља и наставничком већу ради разматрања, а школском одбору ради разматрања и усвајања.

Одељењски старешина упознаје родитеље са извештајем на родитељском састанку. Извештај о путовању је саставни део годишњег извештаја о раду школе.

Уколико се приликом разматрања извештаја о остваривању путовања оцени да предвиђени програм није остварен или да туристичка агенција није испоштовала уговорне обавезе, школа је дужна да у року од осам дана, од завршетка путовања, поднесе приговор агенцији и да о томе обавести Министарство просвете и министарство надлежно за послове туризма.

У складу са *Правилником о извођењу екскурзија* („Службени гласник – Просветни гласник бр. 52/19.), Школа планира једнодневне екскурзије за млађе разреде и дводневне екскурзије за старије разреде.

Тема	Циљеви	Активности наставника	Активности ученика
Појаве и односи у природној и друштвеној средини	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици уочавају узрочно-последичне односе у конкретним природним и друштвеним условима. - Развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика. 	<p>Припрема план екскурзије. Припрема ученике за извођење екскурзије. Одржава састанке са ученицима и родитељима у вези са извођењем екскурзије.</p>	<p>Активно учествују у припремању екскурзије. Памте и бележе занимљивости и појаве на територији где се екскурзија изводи. Активно учествују у посматрању, разгледању и проучавању историјских споменика, привредних објеката и животне средине.</p>
Културно и историјско наслеђе	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање начина живота и рада људи у прошлости и садашњости појединих крајева. - Развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима. 	<p>Припрема потребну документацију за извођење екскурзије. Контролише и помаже ученицима пре и током извођења екскурзије. Организује преноћиште и организује дежурства. Објашњава ученицима поједине садржаје на релацији где се екскурзија изводи. Пише извештај о изведеној екскурзији, даје оцену о екскурзији и мишљење о агенцији која је организовала и извела екскурзију.</p>	
Привредна достигнућа која су у вези са делатношћу школе	<ul style="list-style-type: none"> - Развијање појма о значају појединих привредних објеката за живот и развој наше земље. - Схватање значаја здравих стилова живота. - Подстицање позитивних емоционалних доживљаја. - Развијање здравих односа међу ученицима – другарство, пријатељство, дружење и међусобно помагање. 		

10.12. Програм рада школске библиотеке

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе.

У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори.

Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота (*члан 50 Закона о основном образовању и васпитању*).

Услови за рад библиотеке

Да би школска библиотека могла да оствари своју улогу у васпитно-образовном процесу, неопходно је обезбедити одговарајуће услове и програм рада.

Основни услови за рад су:

1. Простор и опрема.
2. Библиотечки фонд.
3. Кадар.

У ОШ „Вук Караџић“ задовољени су просторни услови тако да библиотека може нормално радити. Целокупан простор који заузима библиотека мора бити приступачан свим корисницима.

Библиотечки фонд

Библиотечки фонд школске библиотеке чине: књиге, листови, часописи, приручници. Фонд ове библиотеке састоји се из ученичког фонда, а то је:

- школска лектира у програму матерњег језика;
- дела из програма осталих предмета;
- сликовнице;
- лектира по слободном избору наставника.

У школској библиотеци ради библиотекар са 50% радног времена. Поред основних стручних обавеза у обради фонда, библиотекар сарађује са ученицима и наставницима. Изузетан је значај добре сарадње библиотекара са стручним активима.

Библиотека ОШ „Вук Караџић” је у обавези да ради по Закону о библиотечкој делатности, што подразумева комплетну стручну и физичку обраду књижног фонда.

За ове послове обезбеђени су потребни обрасци:

- књиге инвентара;
- карте књига;
- печати;
- стручна и приручна литература

Физичка обрада књига састоји се у прегледању стања књиге (да ли има све странице, корице, да није оштећена). Књиге са оштећењима не уносе се у инвентар.

Печаћење. Свака књига мора имати печат библиотеке који се ставља иза корице и на почетку главног текста. У тај печат се уписује инвентарски број књиге и сигнатура исте. Други печат који означава чија је књига, садржи назив школе ОШ „Вук Караџић” и ставља се на 16, 17. страну и на крај главног текста.

Стручна обрада књиге састоји се у упознавању садржаја књиге (песме, бајке, роман, приповетка), који је књижевни род или припадност научној области (хемија, физика...). Затим се одређује национална припадност аутора.

Уз помоћ таблица одређује се број који показује националну припадност, књижевни род и научну област (сигнатура). Када се књига овако обради, приступа се увођењу у књигу инвентара. За овај посао не може се одредити временски период за који ће се посао завршити.

Задаци школског библиотекара треба да буду усклађени са *Правилником о свим облицима рада стручних сарадника* („Службени гласник РС – Просветни гласник“, 5/2012). Библиотекар има обавезу да изради годишњи план рада и месечне планове.

Садржај рада	време	извршилац
ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА		
1. Израда годишњег програма и оперативних планова рада библиотекара рада библиотеке	VIII-IX, током године	Библиотекари
2. Планирање набавке стручне литературе за наставнике, стручне сараднике и лектире за ученике		
3. Израда развојног плана библиотеке		
II ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ВАСПИТНО- ОБРАЗОВНОГ РАДА		
1. Сарадња са Тимом за израду Годишњег плана рада школе	VIII-IX	Библиотекари
2. Одабир и припрема литературе за образовно- васпитне активности у школи	током године	Библиотекари и Стручна већа

3.Побољшање естетске и информационе писмености корисника уз коришћење различитих извора сазнања (изглед библиотеке, изложбе ђачког стваралаштва- литерарни и ликовни радови...)	током године	Библиотекари , наставник српског језика и ликовне културе
4. Сарадња са Тимом за самовредновање	током године	Библиотекари
III РАД СА НАСТАВНИЦИМА		
1.Сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике васпитно-образовног рада	током године	Библиотека ри, наставници
2. Информисање Стручног већа о набавци нових наслова, стручно- педагошке литературе, као и литературе за ученике	током године	Библиотека ри и Стручно веће
3. Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација (енциклопедије, речници, лексикони...)	током године	Библиотека ри, наставници
4. Организација наставних часова у библиотеци (часови српског језика, ликовне културе, угледни часови из појединих предмета...)	током године	Библиотека ри, наставници
5. Информисање корисника библиотеке о новоиздатим књигама, тематским изложбама, акцијама и јубилејима , презентације појединих књига или часописа (Дан енглеског језика, Дан књиге)	током године	Библиотека ри
IV РАД СА УЧЕНИЦИМА		
1. Обука ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у настави и ван ње	током године	Библиотека ри,
2. Обука ученика за употребу информационог библиотечног апарата у складу са њиховим способностима и интересовањима	током године	Библиотека ри, наставник информатике
3. Пружање помоћи ученицима у припреми и обради задате теме, као и помоћ ученицима који уче ван школе	по потреби, током године	библиотека ри

4. Рад на развијању позитивног односа према читању и упућивању на истраживачке методе рада, радионица Читаоница са предшколцима и децом од 3 до 5 година	током године	Библиотека ри
5. Навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу, да узимају учешћа у културно- просветним активностима у складу са њиховим потребама и интересовањима	током године	библиотека ри
6. Рад на развијању истраживачког духа и критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања	током године	библиотека ри
7. Рад са ученицима на реализацији школских пројеката (Школа без насиља, Дечја права, толеранција, екологија и др.)	по потреби, током године	
V РАД И САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА / СТАРАТЕЉИМА		
1. Сарадња са родитељима у вези развијања читалачких навика ученика,	током године	библиотека ри
2. Давање информација о читалачким интересовањима и потребама ученика	током године	библиотека ри
3. Развијање читалачких навика код ученика и помоћ у формирању породичних библиотека	током године	библиотека ри
VI РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОШКИМ АСИСТЕНТОМ И ПРАТИОЦЕМ УЧЕНИКА		
1. Сарадња са стручним већем, директором школе, педагогом, психологом у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе и организацијом рада школске библиотеке	током године	библиотека ри
2. Информисање стручних већа, стручних сарадника и директора о набавци нове стручне литературе за предмете, дидактичко- методичке и педагошке литературе	током године	библиотека ри
3. Информисање о развоју медијске и информатичке писмености и упућивање на критични и креативни однос ученика приликом коришћења извора	током године	библиотека ри
4. Припрема заинтересованих за реализацију изложби, креативних радионица, организовање књижевних сусрета, еколошких пројеката у којима се апострофира борба против свих облика зависности	током године	библиотека ри
5. Припремање и организовање културних активности (књижевне трибине, сусрети, акције прикупљања књига, изложбе, конкурси, обележавање значајних јубилеја везаних за школу и просвету: „Месец књиге“, „Дечја недеља“, „Савиндан“ итд.)	током године	библиотека ри

VII РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА		
1.Рад у школским тимовима на изради годишњег и развојног плана школе и школског програма, на реализацији наставе засноване на истраживању – пројектне наставе (тим за ПО, тимови за самовредновање рада школе, Тим за Школу без насиља....)	током године	библиотека ри
2. Рад у стручним Тимовима у складу са решењем директора (Тим за ПО)	током године	библиотека ри
3.Рад у стручним тимовима у циљу промовисања школе и прикупљања средстава за обнову књижног фонда	током године	библиотека ри
VIII САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА, УДРУЖЕЊИМА И ЈЕДИНИЦОМ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ		
1.Сарадња са другим школама, школском, народном и другим библиотекама на територији локалне самоуправе , управног округаи Републике Србије по питању размене и међубиблиотечке позајмице	током године	библиотека ри
2. Сарадња са локалном самоуправом по питању промоције рада библиотеке и школе	током године	библиотека ри
3. Сарадња са просветним, културним и другим установама које се баве радом и слободним временом омладине	према могућностима	библиотека ри
4. Учешће у раду ДШБС и других стручних друштава у локалној самоуправи	током године, према могућностима	библиотека ри
IX ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРИПРЕМА ЗА РАД И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ		
1.Праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци	током године	библиотека ри

2. Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара и вредновање рада школске библиотеке у току школске године	током године	библиотека ри
3. Стручно усавршавање- учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима на којима узимају учешће школски библиотекари	током године	библиотека ри

10.13. Програм прилагођавања новопридошлих ученика

Припремне активности за пријем ученика

Родитељ који жели да пребаци своје дете из друге у нашу школу, долази и информише се о:

- могућностима пребацивања детета у нашу школу;
- упознаје се са наставним предметима – пре свега са страним језиком, изборним предметима који се нуде у нашој школи и са избором наслова уџбеника по којима се уче предмети;
- упознаје се са процедуром која се у Школи спроводи при пријему новодошлих ученика – обавештавање одељењског старешине, стручног већа, савета родитеља, директора.

Процедура пријема новодошлог ученика

1. Родитељ ученика попуњава захтев за пријем ученика; стручни сарадник врши увид у књижицу или сведочанство.
2. Стручни сарадник контактира директора или сараднике школе из које ученик долази, информише се о преласку ученика, од школе се тражи педагошки профил ученика или службено шаље захтев да се пошаље педагошки профил ученика.
3. Стручни сарадник упознаје све чланове одељењског већа о поднетом захтеву родитеља за пријем новог ученика у Школу и упознаје их са педагошким профилом детета, породичном ситуацијом, успехом и владањем ученика.
4. Одељењски старешина уводи ученика у одељење, представља ученика одељењу, одређује ученика који ће седети са њим као подршка.

План праћења новодошлог ученика

1. Одељењски старешина прати постигнућа ученика на часу, понашање на одмору, у ваннаставним активностима.
2. Предметни наставници прате постигнућа ученика и извештавају одељењског старешину о евентуалним тешкоћама.
3. Уколико се испоље тешкоће у прилагођавању предузимају се мере:
  - одељењски старешина информише родитеље;
  - одељењски старешина разговара са учеником о тешкоћама у прилагођавању, укључује и вршњачку подршку;
  - одељењски старешина евидентира испољене тешкоће;

- одељењски старешина обавештава стручног сарадника о тешкоћама. Стручни сарадник испитује тип личности, радне навике, јаке и слабе стране детета и предлаже мере подршке родитељу и одељењском старешини.
4. Наставља се праћење понашања и постигнућа ученика.
  5. На седницама одељењског већа одељењски старешина даје извештај о прилагођености ученика и предлаже даље мере ако је то потребно.
  6. Код посете часова стручног сарадника директора обраћа се пажња на новодошле ученике.
  7. Новодошле ученике укључивати у ваннаставне активности према њиховим интересовањима.

Тим за пријем новопридошлих ученика чине: директор, стручни сарадник, представници одељењске заједнице ученика, наставник од поверења.

У нашој школи за ученике из издвојених одељења који долазе у пети разред, спроводиће се Програм прилагођавања. Програм прилагођавања спроводиће се на ЧОС-у, разговором са стручним сарадником...

10.14. Програм безбедности и здравља на раду

Саставни део школског програма је и програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља,односно старатеља и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду (члан 27 Закона о основном образовању и васпитању).

Програм безбедности и здравља на раду у ОШ „Вук Караџић“ у Каони спроводи се на основу *Правилника о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује школа.*

10.14.1. Програм спровођења безбедности

Заштита и безбедност ученика Школе остварује се као:

- физичка заштита и безбедност;
- здравствена заштита и безбедност;
- ментално-хигијенска заштита и безбедност.

Физичка безбедност ученика подразумева физичку безбедност ученика у школском дворишту, у учионици, на ходнику, на екскурзији и другим наставним и ваннаставним активностима које организује Школа.

Здравствена безбедност ученика подразумева безбедност ученика у смислу опште хигијене у школи, хигијени школских просторија и школског дворишта, хигијени исхране у складу са санитарно хигијенским прописима и мерама.

Ментално-хигијенска безбедност ученика подразумева предузимање мера у циљу уважавања личности детета, заштите ученика од свих облика дискриминације и насиља као и мере у циљу праћења понашања ученика.

Безбедност ученика за време наставних и ваннаставних активности подразумева: максималну заштиту права ученика на уважавање личности, забрану дискриминације и омаловажавања од стране наставног и другог особља у школи, физичког кажњавања ученика и вређање, заштиту од напада и шиканирања од стране ученика и наставника и другог особља у школи.

Одељењски старешина и предметни наставници су у обавези да у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељенског старешине, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођењу других облика активности које организује школа, као и са понашањем и начином понашања којима се те опасности могу избећи или отклонити.

Запослени, родитељи ученика и ученици обавезни су да директору школе, дежурном наставнику, секретару школе или другом овлашћеном лицу пријаве сваку појаву за коју посумњају да би могла да угрози безбедност ученика.

У циљу заштите и безбедности ученика Школа предузима следеће мере:

- свакодневно сарађује са државним органима и органима локалне самоуправе;
- организује дежурство наставника;
- обезбеђује заштиту од пожара, поплава, удара грома и других елементарних непогода које могу угрозити безбедност ученика;
- пружање прве помоћи у случају повреде ученика;
- врши добровољно осигурање ученика;
- друге мере у циљу заштите и безбедности ученика утврђене законом и Статутом Школе.

У поступку извршавања мера заштите и безбедности ученика Школа сарађује са: Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Министарством саобраћаја и телекомуникација, Министарством унутрашњих послова, Центром за социјални рад Заводом за заштиту здравља, Месном заједницом, Домом здравља.

У сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Школа се стара да сви облици васпитно-образовног рада теку без застоја и проблема, да свеукупни односи учесника у наставном процесу буду такви да ученици Школе буду заштићени од свих облика дискриминације и насиља.

Уз помоћ служби Министарства саобраћаја и телекомуникација, Школа се стара да саобраћајна сигнализација у околини Школе буде постављена на начин који ће обезбедити максималну безбедност ученика приликом доласка и одласка из Школе.

Сарадња са Министарством унутрашњих послова подразумева сарадњу Школе са Полицијском управом, службом за малолетничку деликвенцију, којима се пријављује свака ситуација у Школи или у понашању ученика која може довести до деликвентног понашања, како би се спречила на време и тиме остварила безбедност других ученика Школе.

Стручни сарадник у сарадњи са одељењским старешином остварује увид у породичне прилике ученика и када уочи промене у понашању ученика или констатује да постоји недовољна брига и надзор у породици, обраћа се Центру за социјални рад у циљу предузимања мера ради пружања помоћи ученику.

Физичка заштита и безбедност се остварује кроз:

- контролу безбедности самог објекта Школе;
- контролу дворишта;
- контролу уласка и изласка у школу;
- контролу исправности електро, водоводних и других инсталација и уређаја;
- заштиту у случају пожара, поплаве и других елементарних активности;
- прву помоћ;
- заштиту за време игранки и других јавних окупљања;
- заштиту за време наставе у природи, екскурзија, спортских манифестација у Школи;
- заштиту за време организовања активности ван Школе;
- предузимање других мера у циљу остваривања физичке заштите и безбедности ученика.

Носиоци активности	Задачи за спровођење безбедности
Домар	Прати и отклања недостатке у школи и обавештава директора; прати исправност инсталација
Хигијеничари	Прегледају учионице пре почетка наставе; проверавају учионице након завршетка наставе (искључују електро-уређаје...)
Помоћни радници	Одржавају двориште; дежурају у школи
Дежурни ученик, наставник	Контрола уласка у школу; дежурни наставник води рачуна о почетку наставе и решава евентуалне конфликте међу ученицима
Директор	Прави распоред дежурства; стара се о спровођењу Правилника о безбедности; стара се да се сви недостаци отклоне; остварује сарадњу са одговарајућим институцијама

Одељењски старешина	Организује дежурство ученика
---------------------	------------------------------

Главни дежурни је у обавези да дође 30 минута пре почетка наставе и води рачуна о благовременом почетку наставе. У случају недоласка ма ког наставника у Школу, обавештава директора или секретара како би се предузела мера за обезбеђивање замене. Координира рад осталих дежурних наставника, решава евентуалне конфликте међу ученицима и брине о њиховој безбедности у Школи. Све промене у процесу извођења наставе уписује у књигу дежурства и о томе обавештава директора школе.

Сви наставници на крају часа, односно наставе, напуштају учионицу, кабинет тек пошто из ње испрате све ученике и закључавају учионицу и кабинет.

Наставник који изводи допунски, додатни час, секцију, слободну активност или неки други вид активности у школи, дужан је да брине о боравку ученика од почетка до краја ових кативности.

Строго је забрањено уносити оружје, оруђе и друге предмете којима се могу нанети озледе, угрозити живот ученика и запослених односно нанети штета школској и личној имовини

Службена лица (запослени у ОУП-у и др.) могу уносити оружје у складу с правилима њихове службе.

Заштита у случају пожара, поплаве или других елементарних активности

У циљу заштите деце и запослених у Школи, спроводе се мере заштите од пожара предвиђене законом, а које подразумевају обезбеђеност Школе довољним бројем ватрогасних апарата, обуку запослених за руковање њима и понашањем у случају опасности, редовну контролу запослених о обучености, а у сарадњи са Управом противпожарне полиције.

Школа је у обавези да врши редовну контролу громобранске инсталације од стране овлашћених организација, да поседује уредну документацију о томе.

Домар Школе је дужан да се стара о исправности и употребљивости ватрогасне технике којом располаже Школа, да се брине да се иста налази увек на одређеним местима.

Домар Школе одговоран је за то да сва водоводна инсталација функционише нормално, па је у том циљу обавезан да у најкраћем року отклони мање кварове на водоводним инсталацијама. За санирање већих кварова ће се постарати у сарадњи са директором школе да се ангажује одговарајућа служба.

Домар Школе одговоран је за то да сва електрична инсталација функционише нормално. Електричне инсталације се морају одржавати у исправном стању, а кварови на њима отклањати у што краћем року. За отклањање већих кварова у сарадњи са директором Школе ће се постарати да се ангажује одговарајућа служба.

Делови под електричним напоном морају бити означени тако да упозоравају на опасност од електричне струје и закључани.

Спровођење мера безбедности приликом извођења грађевинских радова у Школи и око ње

Приликом извођења грађевинских радова на самом објекту Школе, школском дворишту или непосредној близини Школе, јавља се повишени ризик од нарушавања физичке безбедности ученика.

У току извођења грађевинских радова, без обзира на инвеститора, сви запослени, а посебно директор Школе, обавезују се да редовно прате ниво безбедности које спроводи извођач.

У случају да извођач не спроводи мере или их спроводи некоректно, директор Школе је у обавези да у писаној форми о томе обавести извођача радова. Уколико извођач радова благовремено, а најкасније у року од 24 сата не отклони наведене примедбе, директор Школе се обавезује да поднесе пријаву против извођача надлежној инспекцији.

Пружање прве помоћи

У случају повреде ученика или запослених, дежурни у Школи ће затражити прву помоћ односно медицинско збрињавање у амбуланти Дома здравља која се налази у непосредној близини Школе.

Заштита за време јавних окупљања

Пре одржавања јавних окупљања у школи, секретар Школе је дужан да писмено обавести ОУП о времену и трајању окупљања.

За време окупљања у просторијама Школе, Школа је дужна да обезбеди присуство дежурног зависно од броја присутних.

Строго је забрањено пушење у Школи и у дворишту Школе, уношење и конзумирање алкохола, опијата и других средстава са психоактивним дејством, као и уношење оружја, оруђа и других средстава којима се могу нанети озледе, угрозити живот ученика и запослених односно нанети штета школској и личној имовини.

Непоштовање ових одредби повлачи повлачи дисциплинску одговорност како ученика тако и дежурног наставника.

Заштита са време екскурзија

Школа организује екскурзије у складу са Правилником о извођењу екскурзија и Годишњим планом рада школе, а након добијене сагласности од стране Савета родитеља.

За целокупну реализацију екскурзије, одговоран је наставник – вођа пута, а кога одреди директор Школе.

Агенција са којом Школа сарађује, у обавези је да обезбеди лекара који ће боравити са ученицима – за дводневну екскурзију.

Организоване активности ван Школе

У случају мањих група, Школа може да води ученике и без организованог превоза (позориште, биоскоп, музеј и сл.), али је потребно да се претходно обезбеди сагласност родитеља. Школа мора планирати ове активности Годишњим планом рада.

Заштита ученика у саобраћају

Школа ће у сарадњи са надлежном службом ОУП-а и другим службама, спровести едукацију ученика о безбедности у саобраћају.

Школа ће, у сарадњи са надлежним органом локалне самоуправе, предузети све мере ради обезбеђивања сигнализације у близини Школе.

Предузимање других мера у циљу обезбеђивања физичке заштите и безбедности ученика

Запосленима у Школи забрањено је да пуше у просторијама Школе, као и да уносе односно користе алкохол, опијате, наркотичка средства и друга средстава са психоактивним дејством.

10.14.2. Програм спровођења здравља на раду

Здравствена заштита се остварује кроз:

- одржавање хигијене у Школи и школском дворишту;
- хигијену исхране;
- редовне систематске и санитарне прегледе;
- едукацију ученика и наставника о очувању здравља, препознавању заразних болести и сл.;
- друге активности у циљу обезбеђења здравља ученика.

Носиоци активности	Задаци за спровођење здравствене заштите
Домар	Редовно коси траву и у школском дворишту и испред школе; редовно одржава санитарни чвор у исправном стању (исправност славина, казанчића, бојлера, санитарнија и сл.); редовно одржава објекат, инсталације и инвентар Школе у исправном стању; редовно учествује у чишћењу снега и леда у школском дворишту, са степеништа школе и других прилаза школи...
Хигијеничари	Свакодневно бришу подове, више пута у току дана очисте тоалете са средствима за дезинфекцију, редовно обришу намештај и опрему и дворишту (најмање једанпут дневно почисте двориште и улични део уколико то

	временске прилике то дозвољавају); два пута у школској години, а по потреби и чешће, детаљно чисте све просторије – генерално чишћење; чисте снег у дворишту
Сервирка	Најмање два пута годишње да обави санитарни преглед; складишти намирнице у складу са прописима; редовно носи униформу и капу на глави; редовно одржава чистоћу у кухињи; редовно дезинфекује радне површине и посуђе...
Ученици	Редовно обављају систематске прегледе и обавезни лекарски преглед пред одлазак на екскурзију
Одељењски старешина	Едукација ученика о заштити здравља, препознавању заразних болести

10.14.3. Ментална заштита и безбедност ученика

Ментална заштита и безбедност ученика се остварује кроз:

- уважавање личности детета;
- развијање хуманих односа у Школи;
- успостављање оптималних односа између наставника и родитеља;
- поштовање Правила понашања ученика, запослених и родитеља ученика у Основној школи „Горачићи“.

Уважавање личности детета

У Школи су забрањене активности којима се угрожавају или омаловажавају ученици по основу расне, националне, језичке, верске или полне припадности, као и подстицање тих активности. У Школи је забрањено физичко кажњавање и вређање личности детета (*Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује Школа*).

Развијање хуманих односа у Школи

Односи међу ученицима треба да буду засновани на међусобној сарадњи и помоћи, другарству, пријатељству, уважавању и поштовању личности и пристојном опхођењу.

Међусобне неспоразуме и сукобе ученици решавају у оквиру одељењске заједнице, уз посредовање одељењског старешине, стручног сарадника, односно дежурног наставника.

Ученик који непримерено, грубо, агресивно и на други неприхватљив начин се понаша према другим ученицима, запосленима или трећим лицима подлеже дисциплинској одговорности.

У оквиру одељењске заједнице ученици ће се редовно едуковати о хуманим међуљудским односима, умећу комуникације, толеранцији, сектама и другим облицима манипулације и сл.

Развијање оптималних односа између наставника и родитеља

Ради решавања кључних образовно-васпитних питања (успех у школи, психофизички развој, проблеми у школи, организација ваннаставних активности и сл.), повремено ће се организовати едукација родитеља путем семинара, радиониичарским радом, дружењем, одржавањем културних манифестација и др.

Посебне мере у циљу заштите ученика

Употреба справа у физкултурним салама, вежбање на истим, дозвољено је ученицима само у присиству и под надзором наставника за време трајања часа, пошто су претходно постављене струњаче или друга средства која штите ученике од повређивања приликом евентуалног пада.

Оруђа за рад, апарати и друга наставна средства на електрични погон, морају бити осигурана од струјног удара.

Наставник је дужан да по завршетку рада средства, пошто је претходно зауставио њихов рад, искључи из струје.

Забрањено је остављање средстава у раду и напуштање просторије у којој наставник ради од стране наставника.

Одговорност

Школски одбор и директор Школе дужни су да на почетку школске године ученике упознају са мерама заштите и безбедности.

Директор Школе предлаже Школском одбору предузимање одговарајућих мера за унапређивање и подизање заштите и безбедности ученика и кориговање евентуалних проспушта у обезбеђивању одређених мера.

Непредузимање одговарајућих мера поводом обезбеђивања и унапређивања заштите и безбедности ученика, повлачи дисциплинску одговорност директора школе и оцену рада Школског одбора.

Ученици су дужни да се придржавају мера заштите и безбедности прописаних Правилником.

Непоштовање мера заштите и безбедности повлачи за собом дисциплинску одговорност и изрицање васпитно-дисциплинских мера.

У вези са мерама и поступком заштите и безбедности ученика, запослени има дужност:

- да послове извршава савесно и пажљиво ради заштите живота и здравља ученика;
- да се придржава упутстава за рад када користи одређена оруђа и наставна средства;
- да уочене кварове, недостатке или друге појаве које угорижавају или могу угрозити безбедност и живота ученика одмах пријаве директору Школе, секретару или домару Школе;

- да се стара о исправности средстава која су му поверена у раду, да врши проверу истих пре почетка и у току рада;
- да се обучи из области противпожарне заштите;
- да уколико болује од болести која може угрозити здравље ученика, изврши пријаву исте директору или секретару Школе.

XI ОБОГАЋЕН ЈЕДНОСМЕНСКИ РАД ШКОЛЕ

На основу Предлога модела образовне-васпитне подршке школама са једносменским радом од стране МПНТР наша школа је добила решење на основу кога можемо реализовати „ОБОГАЋЕН ЈЕДНОСМЕНСКИ РАД“.

Циљ обogaћеног једносменског рада је пружање додатне образовно-васпитне подршке у учењу и развоју ученика и развијање кључних компетенција за целоживотно учење и општих међупредметних компетенција као што су:

- постизање бољих образовних постигнућа ученика
- превазилажење препрека у учењу
- развој здравствено-хигијенских навика ученика и њиховог активног односа према очувању и развоју здравља
- промоција активности ученичке задруге у основним школама у којима су основане
- развој квалитетније образовно-васпитне понуде основне школе.

Програм обogaћеног једносменског рада обухвата реализовање радионичарког рада са ученицима и родитељима на предвиђене теме.

XII ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА УЧЕНИКЕ ОСМОГ РАЗРЕДА - СРПСКИ ЈЕЗИК

Садржаји програма	Број часова	Облик рада	Методе рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
-------------------	-------------	------------	-------------	-----------------------------------	---

Вештина читања и разумевања прочитаног	3	-фронтални -индивидуални	-монологски; - дијалогски; - текстовни;	Ученик треба да: -Препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима; разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста; проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима; разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног; повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту; чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања* чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и	https://srednjeskole.edukacija.rs/testovi-za-malu-maturu -Збирка задатака за завршни испит у основном образовању (српски језик), Биљана Кнежевић, Јулијана Ђоровић, Мирјана Дудварски Клетт -Збирка тестова из српског језика за припремање завршног испит ана крају основног образовања, Јелена Журић, мр Марија Бјељак, Ивана Комарек, Едука, 2018. https://pravopis.tripod.com/https://pravopis.tripod.com/ http://www.antologijasrpskeknjizevniosti.rs/
Писано изражавање	2	-фронтални -индивидуални	-монологски; - дијалогски; - текстовни;	Ученик треба да: -Свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални); примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима;	Правопис српског језика (школско издање), Милорад Дешић, Клетт, 2015. https://ceo.edu.rs/%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%88%D0%BD%D0%B8-%D0%B8%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%82-%D1%83-%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%BC-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D1%83/%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D1%81%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%85%D0%BE%D0%B4%D
Граматика, лексика, народни и књижевни језик	10	-фронтални -индивидуални	-монологски; - дијалогски; - текстовни;	Ученик треба да: -Одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима -правилно употребљава падеже у реченици и синтагми правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта) препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања* познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици	https://ceo.edu.rs/%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%88%D0%BD%D0%B8-%D0%B8%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%82-%D1%83-%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%BC-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D1%83/%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D1%81%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%85%D0%BE%D0%B4%D

				<p>препознаје главна значења и функције глаголских облика познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима) познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) зна и у свом говору примењује* акценатску норму познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам</p>	0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%88%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%B8%D1%81%D0%BF/
Књижевност	6	-фронтални -индивидуални	<ul style="list-style-type: none"> -монолошки; - дијалогски; - текстовни; -хеуристички -демонстративна 	<p>Ученик треба да:</p> <p>-Уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*</p> <p>одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>уме да води дневник о прочитаним књигама*</p> <p>тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже.</p> <p>разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму</p> <p>препознаје врсте стиха (римовани и неримовани, осмерац и десетерац)</p> <p>повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)</p> <p>разликује књижевнонаучне врсте (биографију,</p>	

				аутобиографију, дневник и путопис) и научно-популарне текстове препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
--	--	--	--	--

Број часова : 21 (Часови се одржавају у току првог и другог полугодишта, према плану)

-ХЕМИЈА

Садржаји програма	Број часова	Облик рада	Методе рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
Израчунавања у хемији	2	Индивидуални, рад у пару.	Дијалогски, рад на тексту.	Циљ часа: Ученик треба да утврди основна знања о количини супстанце и моларној маси. Задаци часа: ученик треба да разликује појам масе од појма количине супстанце, као и њихове основне јединице, разуме њихов однос и да на основу формуле израчуна моларну масу.	збирке за завршни испит разних издавача, уџбеник, збирка, радна свеска као и материјал са блога: Хемија-е учионица и е-лабораторија.
Хомогене смеше- раствори	1	Индивидуални, рад у групи	Дијалогски, рад на тексту, демонстративни.	Циљ часа: Ученик треба да: утврди појам: раствор, растварач, растворљива супстанца, растворљивост, процентна концентрација и врсте раствора. Задаци часа: Ученик треба да: разликује врсте раствора, разуме појам процентне концентрације.	
Структура супстанце ¹ и 2	2	Индивидуални	Дијалогски, рад на тексту	Циљ часа: Ученик треба да: утврди појмове: атом, молекул, јон, грађа атома, врсте хемијских веза.	

				<p>Задаци часа: Ученик треба да: на основу хемијског записа разликује атом, молекул, јон, И да исте правилно запише.</p>	
Основни хемијски појмови	1	Индивидуални, рад у пару.	Дијалoшки, рад на тексту, демонстративни.	<p>Циљ часа: Ученик треба да утврди основне појмове о : чистим супстанцама(елементи и једињења), смешама, физичким и хемијским особинама супстанци, физичким и хемијским променама супстанци.</p> <p>Задаци часа: Ученик треба да разликује: чисте супстанце од меша, физичке особине супстанци од хемијских особина, физичке промене супстанци од хемијских примена.</p>	
Хемија и њен значај	1	Индивидуални, рад у пару	Дијалoшки, рад на тексту, демонстративни	<p>Циљ часа: Ученик треба да утврди мере опреза при раду са хемикалијама, пиктограме, хемијско посуђе и мерење у хемији.</p> <p>Задаци часа: Ученик треба да: на основу пиктограма утврди о каквој хемикалији је реч и како да правилно рукује при раду са њом, правилно рукује лабораторијским прибором и посуђем и које инструменте бира при мерњу физичких величина супстанци.</p>	
Нерганска хемија	1	Индивидуални рад , рад у пару	Дијалoшка, демонстративна, рад на тексту	Циљ часа: Ученик треба да утврди основне појмове о: неметалима, металима,	

				<p>киселинама, оксидима, базама, соли, њиховој примени у свакодневном животу, мере киселости, електролитичкој дисоцијацији.</p> <p>Задаци часа: Ученик треба да разликује неметале од метала, уочи заједничке особине неметала, заједничке особине метала и да на основу познавања особина закључи примену у свакодневном животу.</p>
Органска хемија	1	Индивидуални рад, рад у пару	Дијалoшка, демонстративна, рад на тексту	<p>Циљ часа: Ученик треба да утврди основне појмове о: засићеним и незасићеним угљоводоницима, кисеоничним органским једињењима.</p> <p>Задаци часа: Ученик треба да разликује алкане, алкене и алкине на основу структурне и молекулске формуле, алкоhole од карбоксилних киселина, алдехиде од кетона.</p>
Биолошки важна органска једињења	1	Индивидуални рад, рад у пару	Дијалoшка, демонстративна, рад на тексту	<p>Циљ часа: Ученик треба да: утврди основне појмове о: мастима и уљима, витаминима, угљеним хидратима, аминокиселинама и протеинима.</p> <p>Задаци часа: Ученик треба да разуме значај и функцију биолошки важних органских једињења у људском организму, као и последице прекомерне употребе или недовољног уношења у организам.</p>

-МАТЕМАТИКА

Садржаји програма	Број часова	Облик рада	Методе рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
Бројеви и операције са њима	4	Фронтални, рад у групи, индивидуални	-дијалогска -демонстративна	Ученик треба да... уочава, именује, разликује упоређује природне, целе и рационалне бројева, њихово записивање и упоређивање као и да познаје и извршава основне аритметичких операција са различитим врстама бројева	https://srednjeskole.edukacija.rs/test-ovi-za-malu-maturu -Збирка задатака за завршни испит у основном образовању Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања https://nastavamatematike.wordpress.com/
Алгебра и функције	4		- илустративна - демонстративна - дијалогска	Ученик треба да... уочава, именује, разликује упоређује ,решавање линеарних једначина са једном непознатом, решавање њихових система, савладавање операција са полиномима као и цртање и читање графика функција	
Геометрија	4		- илустративна - демонстративна - дијалогска	Ученик треба да... уочава, именује, разликује упоређује, основне геометријске објекте, израчуна њихове површине и запремине као и примењује Питагорину теорему	
Мерење	3		-дијалогска - демонстративна	Ученик треба да... уочава, именује, разликује упоређуј, јединице за дужину, површину и запремину	
Обрада података	3		-илустративна - демонстративна -	Ученик треба да... уочава, именује, разликује	

			дијалoшка	упоређује, начин и примену прикупљања података, њихово табеларно и графичко приказивање као и основне операције са подацима
--	--	--	-----------	---

-ФИЗИКА

Садржаји програма	Број часова	Облик рада	Методe рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
Сила	2	Фронтално Индивидуално	Монолошки Дијалoшки Рад на тексту Демонстрација	Ученик треба да... - уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу праволинијски -уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе -разуме принцип спојених судова -уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције -зна основне особине гравитационе, еластичне и силе потиска -уме да препозна када је полуга у стању равнотеже -разуме како односи утичу на врсту кретања -разуме и примењује концепт	Физика за 6.разред основне школе-учбеник и збирка задатака Физика за 7.разред основне школе-учбеник и збирка задатака Физика за 8.разред основне школе-учбеник и збирка задатака Збирка задатака за завршни испит у основном образовању Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

				<p>густине</p> <ul style="list-style-type: none"> -зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида -разуме и примењује услове равнотеже полуге -зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће -зна шта је притисак чврстих тела и оо чега зависи -разуме и примењује концепт притиска у флуидима 	
Кретање	2	Фронтално Индивидуално	Монолошки Дијалoшки Рад на тексту	<ul style="list-style-type: none"> -уме да препозна врсту кретања према облику путање -уме да препозна равномерно кретање -уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине. - Уме да препозна убрзано кретање. - Зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују - Уме да препозна основне појмове које описују осцилаторно кетање - Уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање - Уме да примени односе између физичких величина које 	

				<p>описују осцилаторно кретање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању - Зна основне физичке величине које описују таласно кретање - Уме да препозна основне особине звука и светлости - Зна како се прелама и одбија светлост
Мерење	2	Фронтално Индивидуално	Монолошки Дијалoшки Рад на тексту Демонстрација	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока -Уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена -Зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време -Уме да препозна јединице за брзину -Зна основна правила мерења, нпр.нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака -Зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време -Уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке -Уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI нпр.литар или тону -Уме да користи префиксе и

				<p>претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр, километре у метре</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зна када мерења понављамо више пута - Уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система - Уме да мери јачину струје и напон у електричном колу - Зна шта је грешка мерења
Електрична струја	2	Фронтално Индивидуално	Монолошки Дијалогски Рад на тексту	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале - Уме да препозна магнетне ефекте електричне струје - Зна да разликује електричне проводнике и изолаторе - Зна називе основних елемената електричног кола - Уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно - Уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине - Уме да препозна топлотне ефекте електричне струје - Разуме појмове енергије и снаге електричне струје - Зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу

Енергија и топлота	1	Фронтално Индивидуално	Монолошки Дијалошки Рад на тексту Демонстрација	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре -Уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела -Зна да кинетичка енергија зависи од брзине, а потенцијална енергија од висине на којој се тело налази -Уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад -Уме да препозна појмове рада и снаге -Зна да унутрашња енергија зависи од температуре -Зна да запремина тела зависи од температуре -Разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном падању одржава -Уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања 	
Математичке основе физике	1	Фронтално Индивидуално	Монолошки Дијалошки Рад на тексту	<ul style="list-style-type: none"> -Исказ образовног стандарда -Разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност -Уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу Уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ 	

				зависности физичких величина	
--	--	--	--	------------------------------	--

-БИОЛОГИЈА

Садржаји програма	Број часова	Облик рада	Методе рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
Од ћелије до организма (ћелија – грађа и функције, деобе ћелија, сличности и разлике међу ћелијама, биолошки нивои организације живог света) – обрада и вежбање	1.	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални фронтални и групни рад у паровима 	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> монолошко-дијалогска рад на тексту, задацима <u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)	Ученик треба да -истражује особине живих бића -групише жива бића према њиховим заједничким особинама -препознаје разлику између биљне и животињске ћелије	Биологија за пети разред-уџбеник Биологија за шести разред-уџбеник Биологија за седми разред-уџбеник Биологија за осми разред-уџбеник Збирка задатака из биологије за завршни испит у основном образовању-Бигз Биологија-збирка задатака за завршни испит у основном образовању-Клет Shtreber.rs
Животни процеси – обрада и вежбање	2.	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални фронтални и групни рад у паровима 	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> монолошко-дијалогска рад на тексту, задацима 	Ученик треба да -упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и организама и уочи разлике у њиховим животним процесима	

			<u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)		
Ботаника (биљни органи, полно и вегетативно размножавање биљака, маховине, папрати, раставићи, пречице, скривено- и голо-семенце) – обрада и вежбање	3.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)	Ученик треба да -схвати разлику између полног и вегетативног размножавања	
Бескичмењаци (сунђери, дупљари, плоснати, ваљкасти и чланковити црви, мекушци, зглавкари и бодљокошци) – обрада и вежбање	4.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)	Ученик треба да -разликује бескичмењаке по спољашњем изгледу и по грађи, да научи специфичности везане за начин живота, размножавање, исхрану	

<p>Кичмењаци (хордати, кичмењаци – рибе, водоземци, гмизавци, птице и сисари)</p>	5.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<p><u>Вербално – текстуалне:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <p><u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)</p>	<p>Ученик треба да -разликује кичмењаке по спољашњем изгледу и по грађи, да научи специфичности везане за начин живота, размножавање, исхрану</p>
<p>Генетика и еволуција (основи генетике, увод у еволуцију, геолошка доба и порекло човека) – обрада и вежбање</p>	6.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<p><u>Вербално – текстуалне:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <p><u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)</p>	<p>Ученик треба да -зна основне генетичке појмове, геолошка доба, порекло човека</p>
<p>Органски системи 1. део (кожа, кости, мишићи, нервни систем, ендокрини систем, чула, болести, превенција, лечење) – обрада и вежбање</p>	7.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<p><u>Вербално – текстуалне:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима 	<p>Ученик треба да -основне појмове из органских система, да прави разлику између њих, да зна њихову основну функцију, да научи болести и заштиту од њих</p>

			<u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)	
Органски системи 2. део (крвоток, систем органа за дисање, варење, излучивање, полни систем, болести, превенција) – обрада и вежбање	8.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)	Ученик треба да -основне појмове из органских система, да прави разлику између њих, да зна њихову основну функцију, да научи болести и заштиту од њих
Екологија и екосистеми (основни појмови екологије, екосистеми: морски, копнених вода, шуме, травни екосистеми) – обрада и вежбање	9.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)	Ученик треба да -научи основне појмове из екологије, да зна основне карактеристике и прави разлике између морских, копнених вода, шума и травни екосистема

Бактерије и вируси (болести, имунизација)	10.	<ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални ● фронтални и ● групни рад у паровима 	<p><u>Вербално – текстуалне:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● монолошко-дијалогска ● рад на тексту, задацима <p><u>Илустративно – демонстративне:</u> демонстрација ПП презентацијом (укључени текстови, слике, шеме, фотографије)</p>	Ученик треба да -зна грађу бактерија и вируса, њихов начин живота, изглед, како се размножавају, које болести изазивају	
--	-----	---	--	---	--

-ИСТОРИЈА

Садржаји програма	Број часова	Облик рада	Методе рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
Општа и национална историја крајем 19. и почетком 20. века	1	Фронтални	Монолошка	Ученик треба да се упозна са променама које су настале у сфери политике, економије и технолошког развоја у овом периоду и да та знања усвоји	-Уџбеник историје за 5 разред основне школе -Уџбеник историје за 6 разред основне школе -Уџбеник историје за 7 разред основне школе -Уџбеник историје за 8 разред основне школе https://nastavaistorije.wordpress.com/
Општа и национална историја током Првог светског рата	2	Индивидуални и	Дијалогска	Ученик треба да научи узрок, ток рата, као и последице које је Велики рат донео.	
Општа и национална историја у међуратном периоду	1	Рад у паровима	Текст-метода	Ученик треба да усвоји знање о тоталитарним режимима и узроцима који су довели до економске кризе и отпочињања	

Општа и национална историја током Другог светског рата	2		Илустративно-демонстративна метода	Другог светског рата Ученик треба да усвоји знање о најбитнијим догађањима током Другог светског рата и променама које су се догодиле у Европи и у самој Југославији	
Општа и национална историја после Другог светског рата	1			Ученик треба да усвоји знање о блоковској подели света после Другог светског рата; културном, економском и технолошком развоју света, променама у Југославији у периоду од 1945-1980, као и о распаду Југославије	

ГЕОГРАФИЈА

<i>Садржај и програм а</i>	Број часова	Облик рада	Методе рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Литераура и линкови (препоручено ученицима)
Географске вештине	1	Индивидуални, групни, фронтални.	Дијалoшка, демонстрациона.	Ученик треба да... -разуме појам орјентације и наводи начине орјентације, -препознаје и чита географске и допунске ел. карте, одређује стране света у простору и на карти,....	Географија за 5. разред уџбеник Географија за 6. разред уџбеник Географија за 7. разред уџбеник
Физичка географија	2	Групни, индивидуални, фронтални.	Дијалoшко-монолошка, демонстрациона.	-именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред, -именује Земљине сфере, разликује и објашава г. чињенице у Земљиним	Географија за 8. разред уџбеник Збирка задатака из географије за завршни испит у основном

				сферама,...	образовању, Бигз
Душтвена географија	1	Фронтални, индивидуални	рад на тексту, дијалогска.	-познаје основне појмове о становништву и насељима. -зна шта је привреда и поделу људских делатности, -именује међународне организације(ЕУ,УН,УНИЦЕФ,...)	Географија збирка задатака за завршни испит у основном образовању, Клетт Атлас Нема карта
Регионална географија	2	Индивидуални, фронтални.	Дијалогска, демонстрациона.	-описује природне и друштвене одлике континента -уме да издвоји регије, и зна опште карактеристике регија,...	
Регионална географија Србије	1	Фронтални, индивидуални.	Демонстрациона, дијалогска	-треба да зна природне и друштвене одлике Србије, издваја географске регије, -сврстава планине у пл.групе, -реке у речне сливове,...	

ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Остваривање Школског програма прати Стручни актив за развој школског програма. Надлежност Стручног актива за развој школског програма утврђен је Статутом Школе (члан 142–144). Ако дође до измена у наставном плану и програму, Стручни актив за развој школског програма ће поједине делове иновирати у току његовог остваривања и урадиће анекс.

Школски програм је документ на основу кога сваки наставник и стручни сарадник планира свој рад.

Годишњи план рада Школе биће утемељен на Школском програму и садржаће конкретне активности.

Реализација садржаја наставних предмета пратиће се:

- прегледом педагошке документације;
- анализама и извештајима стручних органа Школе.

Наставници имају обавезу да ураде глобалне и оперативне планове рада, као и да се припремају за сваки час, организујући и планирајући рад у складу са могућностима и постигнућима ученика.

Директор и стручни сарадник редовно ће пратити реализацију наставних и ваннаставних активности и о томе обавештавати Наставничко веће.

За утврђивање постигнутих резултата користиће се: дневници евиденције образовно-васпитног рада, белешке наставника, тестови, анкете, скале процене, записници, извештаји о напредовању ученика, припреме наставника, радови ученика...

Успех ученика у наставним предметима ће се пратити и утврђивати на крају сваког наставног периода.

За све програме ваннаставних активности задужени су наставници који ће сачинити оперативне планове. Наставници су обавезни да воде уредну документацију. Одељењске старешине ће водити евиденцију о ангажованости ученика у ваннаставним активностима.

XIV ПРОЈЕКАТ „ ПОКРЕНИМО НАШУ ДЕЦУ“

Имплементација програма „Покренимо нашу децу“ којим се уводи додатна свакодневна 15-о минутна физичка активност за ученике од 1. до 4. разреда у свим основним школама.

Циљеви: 1. Промоција здравља и физичке активности у циљу СМАЊЕЊА ДЕФОРМИТЕТА код деце од 1.- 4. разреда основне школе;

1. Развијање компетенција наставника разредне наставе да применом програма утичу на ПРАВИЛАН ПСИХОФИЗИЧКИ РАЗВОЈ ДЕЦЕ;
2. УНАПРЕЂИВАЊЕ ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКЕ КОМПЕНТЕНЦИЈЕ наставника разредне наставе за програмирање и планирање програма вежби превенције код ученика од 1.- 4. разреда основне школе.

Школски програм рада школе приредио:
Актив за израду и евалуацију Школског програма

